

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

**Služby zaměřené na volný čas a animaci ve východočeských
produktech turismu**

Naučné stezky Rychnov nad Kněžnou

Bakalářská práce

Autor: Marcela Dostálová

Studijní obor: Management cestovního ruchu - německý jazyk

Vedoucí práce: RNDr. Jiří Petera

Odborný konzultant: Rafał Blacharczyk

Hradec Králové

Duben 2014

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 23.4.2015

vlastnoruční podpis

Marcela Dostálová

Poděkování:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce RNDr. Jiřímu Peterovi za metodické vedení práce, za cenné rady a věcné připomínky při zpracování této práce. Mé poděkování patří též Rafału Blacharczykovi za spolupráci při terénním výzkumu.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá naučnými stezkami. Jedná se o dvě naučné stezky v Rychnově nad Kněžnou - Městský vycházkový okruh Bylo nás pět aneb s Karlem Poláčkem a hrdiny jeho knih Bylo nás pět, Okresní město a Vyprodáno a První podorlickou pivní stezku. Praktická část se formou dotazníkového šetření zaměřuje na zjištění míry vědění o existenci naučných stezek, jestli o nich respondenti mají nějaké informace či jestli je prošli s tím výsledkem, že vědomí i informace obyvatelé mají a že většina z nich je prošla. Autorka prováděla také výzkum v terénu, kde zjišťovala značení tras a umístění tabulí, správnost textů a překladů či obtížnost tras.

Annotation

Title: Services focused on leisure time and animation in Eastern Bohemian products of tourism - Nature trails Rychnov nad Kněžnou

Bachelor Thesis deals with the nature trails. There are two nature trails in Rychnov nad Kněžnou - an Urban walking circuit Bylo nás pět or with Karel Poláček and heroes of his books There Were Five Of Us (Bylo nás pět), District town (Okresní město) and Sold out (Vyprodáno) and the First beer trail of Podorlicko (První pivní podorlická stezka). The practical part concentrate of form questionnaire survey on detection of extent knowledge about existence of nature trails, if respondents have about them any information or whether they went them with the result, that knowledge and information residents have and that majority of them went them. The author carry out too the field research, where she discovered the marking of routes and the location of boards, correctness the texts and translations or difficulty of routes.

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Cíl práce.....	5
3	Metodika zpracování.....	7
3.1	Předvýzkum - teoretické vymezení.....	7
3.2	Realizace předvýzkumu.....	7
3.3	Realizace výzkumu a teoretické vymezení.....	9
3.4	Charakteristika respondentů a průběh výzkumného šetření.....	9
4	Charakteristika naučné stezky.....	11
4.1	Vznik naučných stezek.....	12
4.2	Historie naučných stezek.....	13
4.3	Druhy naučných stezek.....	13
4.4	Plánování naučné stezky.....	16
4.4.1	Výběr trasy naučné stezky.....	16
4.4.2	Projekt naučné stezky.....	17
4.5	Značení naučné stezky.....	18
4.5.1	Umístění značky na trase.....	19
4.5.2	Značení na křižovatkách a rozcestích.....	20
4.6	Údržba naučných stezek.....	20
4.6.1	Úprava chodníků.....	21
4.7	Zastávky naučných stezek.....	22
4.7.1	GPS - cesty bez problémů.....	23
4.7.2	Forma prezentace naučných stezek pomocí QR kódů.....	23
4.7.3	Podoba a texty panelů naučné stezky.....	24
4.8	Zánik naučných stezek.....	26
4.9	Propagace naučných stezek.....	26

5	Naučné stezky Rychnov nad Kněžnou	28
5.1	Rychnov nad Kněžnou - obecné informace	28
6	Analýza a interpretace dat.....	31
6.1	Analýza a interpretace předvýzkumného šetření	31
6.1.1	Dotazník	31
6.2	Analýza samotného výzkumu.....	45
6.2.1	Městský vycházkový okruh BYLO NÁS PĚT aneb s Karlem Poláčkem a hrdiny jeho knih Bylo nás pět, Okresní město a Vyprodáno	45
6.2.2	První podorlická pivní stezka (se zkratkou PPP stezka).....	75
7	Shrnutí výsledků.....	104
7.1	Odpovědi na výzkumné otázky (ilustrační přehled)	105
8	Závěry a doporučení	107
9	Seznam použité literatury.....	109
9.1	Knihy, časopisy.....	109
9.2	Internet.....	110
9.3	Diplomové, dizertační práce	112
9.4	Průvodci.....	113
10	Seznam obrázků	114
11	Seznam tabulek.....	115
12	Seznam grafů	116
13	Přílohy.....	117
13.1	Seznam příloh.....	117

1 Úvod

Hlavní pohnutkou k napsání této bakalářské práce na téma naučné stezky, bylo to, že podle autorky se o naučných stezkách málo mluví, lidé o nich nemají povědomí a také o některých nejsou dostatečné informace. Vyšlo sice mnoho publikací, které se týkají naučných stezek, ale autorka nenašla například žádnou, ve které by byla informace o naučné stezce Bylo nás pět či První pivní podorlické stezce. Přičemž o druhé jmenované sice existují články na internetových stránkách pivního šenku a hotelu Studánka (viz internetové zdroje), ale kdo nemá přístup k internetu, nic se o nich nedoví. A to přitom vede přes přírodní park Les Včelný a krásnou krajinou, která je bohatá jak na rostliny, tak z historického hlediska.

Další pohnutkou bylo přečtení článku od Josefa Kráma, který se týkal právě naučné stezky Bylo nás pět v Rychnově nad Kněžnou, kde autor článku vytýkal městu chyby, které se vyskytují v jednotlivých textech a překladech do anglického a polského jazyka.

Obsahem této bakalářské je teoretická a praktická část. Teoretická část se zabývá obecně o naučných stezkách. Praktická část obsahuje dotazníkové šetření a průzkum v terénu. V dotazníkovém šetření autorka chtěla zjistit, jaké povědomí a informace mají obyvatelé Rychnova nad Kněžnou o zdejších naučných stezkách.

Průzkum v terénu je zaměřen na dvě rychnovské naučné stezky. A to na naučnou stezku Bylo nás pět a První pivní podorlickou stezku.

2 Cíl práce

Na počátku výzkumného šetření je třeba stanovit cíle, kterých autorka chce dosáhnout.

Jedním z cílů výzkumu bylo zjistit, při procházení jednotlivých stezek, jak jsou naučné stezky značeny, tzn. četnost a viditelnost jejich ukazatelů, četnost, čitelnost a umístění informačních tabulí, jaká je vzdálenost mezi jednotlivými tabuli či vzdálenost celé trasy.

Dalším cílem si autorka stanovila prověřit správnost textů na informačních tabulích, správnost a srozumitelnost hlavně polských překladů, ale také anglických překladů (dle článku pana Kráma) a také, zda-li se úryvky na informačních panelech shodují s úryvky napsané v knihách, ze kterých byly převzaty.

Jiné cíle měly vyšetřit, zda-li se na trase objevují lavičky či odpadkové koše a jak jsou naučné stezky obtížné.

Cílem dotazníku bylo zjistit, zda-li lidé mají vůbec povědomí o naučných stezkách ve městě, jestli o nich mají dostatečné informace a jestli si myslí, že právě díky naučným stezkám je návštěvnost města větší.

Posledním cílem bylo prozkoumat, jaký je výskyt informací na internetu o naučných stezkách Rychnova nad Kněžnou.

Výzkumné otázky:

1. Jak jsou naučné stezky ve městě Rychnov nad Kněžnou značené?

Kritéria hodnocení:

- četnost ukazovatelů
- viditelnost ukazovatelů
- čitelnost tabulí
- četnost tabulí
- umístění tabulí
- vzdálenost mezi jednotlivými tabulemi
- vzdálenost celé trasy

2. Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

3. Jsou v anglických a polských textech chyby? Jsou překlady cizincům srozumitelné?
4. Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách (míra shody)?
5. Jsou vystaveny mezi zastaveními nějaké lavičky či odpadkové koše?
6. Jak jsou naučné stezky Bylo nás pět a První pivní podorlická stezka obtížné?
7. Vědí obyvatelé Rychnova nad Kněžnou o zdejších naučných stezkách?
8. Je návštěvnost právě vystavením naučných stezek větší?
9. Vyskytují se na internetu informace o naučné stezce Bylo nás pět?
10. Existují na internetu informace o První pivní podorlické stezce?

3 Metodika zpracování

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části autorka rozebírá charakteristiku, historii, vznik, zánik či druhy naučných stezek. Také se tu autorka zmiňuje o značení na trasách naučných stezek či o podobách informačních tabulí.

Praktická část je stěžejní částí této bakalářské práce. Její náplní je především zhodnocení dvou naučných stezek ve městě Rychnov nad Kněžnou - a to naučné stezky Bylo nás pět a První pivní podorlické stezky. Autorka v této části zkoumá, jak jsou naučné stezky ve městě značené, jestli se vyskytují na informačních tabulích pravopisné či jiné chyby, jaká je míra shody úryvků na tabulích s úryvky v knihách Bylo nás pět, Okresní město a Vyprodáno. Také zde autorka zkoumá, zda-li jsou vystaveny mezi zastaveními nějaké lavičky a odpadkové koše nebo či jsou překlady do anglického a hlavně do polského jazyka turistům z cizích zemí, srozumitelné. Autorka se zde zaměřila spíše na polský jazyk.

Praktická část je složena z výzkumu, který je složen ze dvou částí a to z předvýzkumu a samotného výzkumu.

3.1 Předvýzkum - teoretické vymezení

Předvýzkum Miovský (2006, s. 29) definuje jako orientační výzkum, který představuje situaci, kdy výzkumník naráží na nedostatek informací, což může být absence odborné literatury, či nezkušenost výzkumníka s konkrétní problematikou. Tímto způsobem lze zmapovat prostředí, do kterého chceme výzkumně vstoupit, nebo si tak můžeme ověřit, zda navržené metody a postupy přinášejí očekávanou kvalitu dat.

Chráška (2007, s. 26) tvrdí, že předvýzkum by měl být jakýmsi zmenšeným modelem vlastního výzkumu. Provádí se většinou na poměrně malém vzorku osob, takže získané výsledky neumožňují činit obecnější závěry.

3.2 Realizace předvýzkumu

Předvýzkum byl realizován za pomoci kvantitativní strategie a ke sběru byl použit dotazník, ten Chráška (2007, s. 163) definuje jako „způsob písemného

kladení otázek a získávání písemných odpovědí“. Samotný dotazník je soustava předem připravených, pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba, či-li respondent odpovídá písemně.

Výhodou dotazníků je, podle Janíkové, Vlčkové (2009, s. 103), přesné zaměření a získání dat přesně k tomu, o co se výzkumník zajímá. Nevýhodou je, že získaná data jsou vázána jen na tu jazykovou dovednost nebo úlohu, u které byla v dotazníku zjišťována.

Základní rozdělení otázek v dotazníku, podle Gavory (2000, s. 102) je podle stupně otevřenosti. Rozlišují se otázky otevřené (nestrukturované), polouzavřené a uzavřené (strukturované). Podle Zicha (1976, s. 174) odpovědi na uzavřené otázky jsou předem formulovány a dotazovaný vybírá takovou možnost, která se nejvíce blíží jeho názoru nebo se s ním shoduje. U otevřených otázek respondent odpověď sám vytváří. Dle Zicha (1976, s. 175) otevřené otázky nechávají zcela na dotazovaném, jakým způsobem bude odpovídat a jak bude formulovat své odpovědi. Tyto otázky kladou značné nároky na dotazovaného, to znamená, že dělají potíže zejména lidem, kteří nejsou zvyklí vyjadřovat své názory.

V dotazníku o naučných stezkách k předvýzkumu bylo užito dvou typů otázek a to uzavřených, které respondentům tedy předkládají vždy určitý výběr připravených odpovědí a úlohou respondenta je dle Gavory (2000, s. 102) zaznačit (podtrhnout, zakroužkovat) správnou odpověď a otázek otevřených, jež nedávají respondentovi žádné hotové odpovědi a které dávají dle Gavory (2000, s. 103) respondentovi dost velkou volnost u odpovědí.

V dotazníku je užito taktéž škálových otázek. Dle Gavory (2000, s. 104) škála poskytuje odstupňované hodnocení jevu. Dle Skalkové a kol. (1983, s. 103) škálováním se nazývá postup uplatňování stupnice. Stupnice se sestavuje tak, že se řadí projevy chování nebo vlastností a každý z těchto projevů se kvantitativně vyhodnotí. Umožňuje určit nejnižší a nejvyšší stupeň sledovaného jevu. V dotazníku byla použita posuzovací škála. Dle Gavory (2000, s. 88) je to nástroj, který umožňuje zjišťovat míru vlastnosti jevu nebo jeho intenzitu. Posuzovatel vyjadřuje svoje hodnocení určením polohy na škále. Respondent mohl vyjádřit svůj názor označením jednoho čísla na stupnici od jedné do pěti.

Autorka využila možnost tvorby dotazníku online. Jeho výhodou je snadné vyplnění a minimální časová náročnost pro respondenty.

Dotazník byl předán respondentům rozesláním e-mailů, zpráv na Facebooku a také byl předán osobně, což je dle Chrásky (2007, s. 174) nejvýhodnější.

V odkazu na předvýzkum, který se zasílal pomocí internetové strany Facebook a pomocí e-mailu, a rovněž v samotném dotazníku, byli respondenti upozorněni, že je předvýzkum zcela anonymní a jeho výsledky slouží pouze ke zpracování bakalářské práce. Dotazník je uveden v příloze č. 4.

3.3 Realizace výzkumu a teoretické vymezení

Realizace výzkumu samotného byla provedena za pomoci terénního výzkumu. Podle Miovského (2006, s. 103) patří spolu s případovou studií ke „zlatému základu“ kvalitativního přístupu. Výzkumník v průběhu terénního výzkumu hlouběji poznává strukturu prostředí. Pro terénní výzkum je charakteristická nižší úroveň strukturovanosti, což se obvykle projevuje také obecně znějícími výzkumnými otázkami.

Miovský (2006, s. 104) uvádí, že terénní výzkum má obrovské množství variant, které jsou dány různými historickými tradicemi a vlivy.

Jedním ze základů terénního výzkumu jsou i zdroje dat. Ty Miovský (2006, s. 106) rozděluje do dvou skupin. První skupinu tvoří data, která vznikají přímo v terénu a na jejichž tvorbě se výzkumník podílí. Druhou skupinou jsou jakékoli doplňující údaje, které mohou sloužit k ověřování nebo doplnění dat z terénu. Jejich funkce je ale spíše sekundární. Jako sekundární zdroj autorka při výzkumu užívá článek pana Kráma.

3.4 Charakteristika respondentů a průběh výzkumného šetření

Předvýzkum

První fáze, tedy předvýzkum, byl realizován u obyvatel Rychnova nad Kněžnou. Cílem byl získání informací, které poskytnou náhled na situaci. Informace se týkaly vědomí obyvatel Rychnova nad Kněžnou o výskytu naučných stezek ve městě, jestli je prošli, či jestli se zvedla návštěvnost díky naučným stezkám.

Dotazník byl zaslán či předán 415 obyvatelům města. 294 respondentů odpovědělo, vyplnilo zasláné dotazníky, ale jen 196 lidí vyplňovalo po páté otázce dále.

Výzkum

Ve druhé fázi se autorka sama vydala prozkoumat naučné stezky. Zhodnocovala, jak jsou naučné stezky značené, správnost textů a překladů na informačních panelech či zda-li se objevují na trase lavičky a odpadkové koše.

Obě stezky autorka zkoumá po jednotlivých zastaveních.

Naučná stezka Bylo nás pět, která je pod patronátem města, má celkem jedenáct zastavení a na každém je informační tabule.

Druhá stezka, První pivní podorlická stezka, kterou založil Městský podorlický pivovar s.r.o. s hotelem Studánka, má zastavení třináct, ale jen na sedmi prvních jsou informační tabule. Další zastavení jsou značeny už jen trojúhelníky s nápisem První pivní podorlická stezka nebo jen šipkami, kterou je trasa značena. Po trase této stezky si návštěvník může přečíst i tabulky s texty o stromech, postavách či povídkách o lesu Včelném atd., které patří k jiné trase.

A Teoretická část

4 Charakteristika naučné stezky

Pásková, Zelenka (2002, s. 190), Drábek (2005, s. 11) charakterizují naučnou stezkou jako stezku zřizovanou na přírodně nebo kulturně zajímavých místech s vyznačením zajímavých míst, s tabulemi s popisem místní flóry a fauny, kulturních památek, která se zřizuje pro pěší turisty (cykloturisty), pro vodáky i pro jezdce na koních. Je to vlastně vybraná trasa, která je doplněna panely s informacemi o tom, co můžeme v jejím okolí vidět. Jít po naučné stezce znamená dozvídat se o přírodě a historii bez učení. Zavede nás na místa, která bychom často ani jinak nenašli.

Šírová-Motyčková, Šír (2010, s. 8) si myslí, že zatím bylo věnováno příliš málo prostoru naučným stezkám, které jsou takovými nenásilnými učebnicemi pod širým nebem. Většina z více než šesti set naučných stezek v České republice je věnována více tématům. Přesto zcela zřejmě převažují informace o přírodě, se kterou návštěvníky více či méně podrobně seznamují informační systémy - naučné tabule. Na mnohých stezkách se lidé dozví o kulturním a historickém vývoji území, o archeologických zajímavostech nebo o historických památkách. Zpracování stezek jednotlivými autory se samozřejmě liší co do kvantity tak i kvality obsažených informací. Zdaleka ne každá stezka se nachází v perfektním stavu - někde zasáhla nepříznivě ruka potomků starogermánského kmene Vandalů, jinde vyhlodal díry zub času.

Na internetových stránkách se nachází spousta zajímavých článků o naučných stezkách. Jedním z nich je i článek Co je to naučná stezka?, kde kolektiv autorů (2008) vystihuje naučnou stezku jako předem určenou turistickou (nebo cykloturistickou, vodáckou apod.) trasu (chráněným územím, lesem, lesoparkem, okolím měst, městem, městským parkem, zámeckým parkem, zemědělskou krajinou atd.), která si klade za cíl vzdělat, resp. přinést informace lidem, kteří ji procházejí. Využívá k tomuto účelu buď informační panely, tištěné průvodce nebo jinou (originálnější) formu.

Vyoral a kol. autorů (2008) píší o naučné stezce jako o druhu venkovní značené turistické trasy, seznamující návštěvníky s přírodovědnými zajímavostmi okolí. Od běžné turistické trasy se zpravidla odlišuje sérií informačních tabulí, rozmístěných na jednotlivých zastaveních po délce trasy naučné stezky. Naučné stezky nejčastěji čítají kolem 10 - 15 zastavení a jejich délka dosahuje několika kilometrů. Jsou ale i stezky dlouhé jen několik set metrů či 15 a více kilometrů. Naučné stezky, které se ve svém průběhu místo celkového seznámení s krajinou, zaměřují jen na jeden určitý jev (například stará důlní díla či rybníkářství), lze označit jako tematické naučné stezky.

Ve své diplomové práci Kalná (2007, s. 15) cituje názor Klonfarové (1999, s. 11): „*Naučné stezky jsou jedním kamínkem z mozaiky možností, jak lidem pomoci přírodu znovu objevit a porozumět jí.*“ Podobného názoru je i Růžička (2012, s. 24), který tvrdí, že naučné stezky jsou jen jednou formou, jedním článkem v mozaice činností, kterými dané území člověk představuje veřejnosti.

Vala (2003, s. 2) tvrdí, že aktivní prožitek a získání vztahu k přírodě je základním krokem k respektování hodnot životního prostředí. Nedílnou součástí environmentální výchovy, vzdělání a osvěty jsou bezpochyby naučné stezky zprostředkovávající návštěvníkům nejen poučení, ale hlavně přímý kontakt s přírodou.

Podle Koláře (1981, s. 113) jsou naučné stezky nejvhodnější formou kulturně-výchovného využití chráněných území u nás i v dalších státech.

4.1 Vznik naučných stezek

Podle Vyorala a kolektivu autorů (2007) jsou naučné stezky nejčastěji zřizovány v přírodním prostředí, kde seznamují návštěvníky s fungováním krajiny, výskytem vzácných či zajímavých druhů rostlin a živočichů, pozoruhodnými geologickými jevy apod.

Čeřovský, Záveský (1989, s. 149) ve své knize píší: „*Naučné stezky nelze vybudovat všude. Jsou turisticky značené cesty, na kterých lze vytvořit pěkné naučné stezky. Ale zdaleka ne z každé turistické cesty lze udělat naučnou stezku. Zato lze objevovat i „neznámé partie“ mimo značené cesty a „objev“ naučnou stezkou zpřístupnit a výchovně využít.*“

Podobně jako Čeřovský, Závěský, tak i sám Čeřovský (1966, s. 144) tvrdí ve své knize, že k zřízení naučné stezky se volí buď již existující turisticky značená cesta nebo nová trasa, jejíž průběh se má vhodným způsobem vyznačit.

V dnešní době se naučné stezky netvoří jen v přírodě. Mohou se tvořit i ve městech, například jako vycházkové městské okruhy nebo z půlky v přírodě a z půlky ve městech. Dnes se tedy tvoří tam, kde je něco zajímavého jak přírodně, kulturně, tak i historicky. Naučná stezka musí být prostě něčím zajímavá. Čeřovský, Závěský (1989, s. 149) o tom píše: „ *Na naučné musí být skutečně co vidět. Musí tu být určitý využitelný obsahový fond, kterému říkáme **kulturně výchovný potenciál** území. ... Důležitým předpokladem je **názornost a přitažlivost** objektů a jevů, které mají být vybrány a interpretovány.* ”

4.2 Historie naučných stezek

Dle Růžičky (2012, s. 24) se ochránci přírody snaží přiblížit krásy a hodnotu přírodně cenných území veřejnosti již desítky let. S nadsázkou by se dalo říci, že odpradáвна. Historicky první naučná stezka na území dnešní České republiky vznikla počátkem 40. let 20. století na Krásnolipsku péčí tamního rodáka Rudolfa Köglera.

Dle Friedlové (in Otevřel, 2010) naučné stezky jako učebny ekologie a vztahu k přírodnímu prostředí v terénu, začaly vznikat v šedesátých letech.

U nás, dle Čeřovský, Závěský (1989, s. 145) a Kolář (1981, s. 114), byla první naučná stezka otevřena ke Dnům ochrany přírody 1965 ve státní přírodní rezervaci Medník na Sázavě ve Středočeském kraji. V roce 1986 se nabízelo turistům i školním výletům a exkurzím různých dětských a mládežnických kolektivů v celé ČSSR 104 naučných stezek.

4.3 Druhy naučných stezek

Jedním z typů naučných stezek, dle Čeřovského, Závěského (1989, s.149), jsou **naučné stezky s průvodcovskou službou**. Osoba patřičně obeznámená s problematikou doprovází po trase návštěvníky a podá jim výklad. Nespornou výhodou tohoto přístupu je, že průvodce může bezprostředně reagovat na různé významné okolnosti (věk návštěvníků a jejich případný zájem), různé momentální

situace na trase (např. významné rostliny v květu, v plodu, hlasy ptáků, přelet dravce). Průvodce by se ale neměl učit text nazpaměť a mechanicky jej opakovat.

V našich podmínkách se nachází, podle Čeřovského, Záveského (1989, s. 149) tzv. **samoobslužná naučná stezka**. Návštěvník prochází trasu sám a vysvětlení mu poskytují určité pomůcky: průvodcovský text (který získal již předem nebo na místě) či vysvětlující tabule umístěné přímo v terénu. Dle Koláře (1981, s. 113) je samoobslužná naučné stezka spíše nouzovým opatřením z nedostatku finančních prostředků a kvalifikovaného personálu.

Dalším druhem je **stezka s kombinovaným výkladem**. Ta používá v různých obměnách obdobné způsoby. (Je to vlastně něco mezi stezkou s průvodcovskou službou a samoobslužnou naučnou stezkou. - poznámka autora.)

Dle zvoleného tématu a prvků zahrnutých do stezky mají naučné stezky, dle Anderové (2008, s. 17), různý rozsah. Dělí se na **malé okruhy**, např. obcí či městem nebo malou přírodní rezervací, **delší okruhy**, **středně dlouhé trasy** a **dlouhé trasy** (celým regionem apod.). Od rozsahu stezky se odvíjí délka (doba) jejího absolvování – půldenní či celodenní výlety (trasa do 10 až 15 km pro pěší, do 30 km pro cyklisty se započítáním zdržení na jednotlivých zastaveních – prohlídka okolí, památky apod.), víkendové cestování (trasa do 50–60 km pro pěší a do 90–100 km pro cyklisty) a vícedenní dovolená (trasy nad 60 km pro pěší a nad 100 km pro cyklisty) s přespáním na trase stezky.

Podle Kalné (2007, s. 16, 17) se mohou naučné stezky rozdělovat do těchto kategorií:

- způsobu obsluhy
 - zaměření
 - délky trasy
 - způsobu využití
 - využití
 - cílové skupiny
- **Podle způsobu obsluhy** jsou to naučné stezky: (tento typ naučné stezky byl zmíněn už dříve - pozn. autora).
- *s průvodcovskou službou,*
 - *samoobslužné,*

- *s kombinovaným výkladem* - pověření pracovníci poskytnou doprovod a osobní výklad po trase předem nahlášeným skupinám
- **Podle zaměření naučných stezek:**
- *monotematické* (zahradní, parkové či v arboretech, stezky zaměřené na jednotlivé objekty neživé přírody apod.)
 - *polytematické* (kombinované) - vyskytují se ve většině případů, např. přírodovědné, přírodovědné ochranné, turisticko-vlastivědné nebo kulturně-historické
- **Podle délky trasy** členíme naučné stezky do následujících kategorií, podle Koláře(1981, s 114-115):
- *krátké trasy, obsahově bohaté trasy* - délka 4-5km, poměrně husté zastávky v počtu 10-20, nejvhodnější je uzavřený okruh
 - *trasy střední délky s poměrně bohatým obsahem* - zpravidla delší 10km, zastávky ve větší vzdálenosti, vhodný je uzavřený okruh, nemusí být však pravidlem
 - *dlouhé vlastivědné turistické trasy* -dlouhé několik desítek kilometrů, zastávky rozptýleny po celé trase
- **Dělení podle lokalizace**, dle Kalné (2007, 17):
- trasy procházející chráněným územím
 - stezky ve volné přírodě
- **Dělení naučných stezek podle cílových skupin:**
- mohou být určeny různým cílovým skupinám
 - děti a mládež,
 - široká veřejnost,
 - osoby se smyslovým, mentálním nebo fyzickým postižením
 - odborníci - geologové, lesníci
 - jednotlivé naučné stezky mohou být určeny
 - pro pěší
 - cyklisty

- pro osoby s omezenou schopností pohybu - vozíčkáři, rodiče s kočárkem
- v České republice je vybudováno i několik stezek vodáckých

Čeřovský, Záveský (1989, s.145) uvádí, že vedle naučných stezek, které využívají nejširší škálu zajímavostí přírodních i kulturních při zvolené trase, jsou stezky tematicky a obsahově specializované. Vedle **stezek** ryze **přírodních** mohou být i **stezky historické** (památkářské). Z odborných lesnických kruhů vzešla iniciativa k budování četných **lesnických naučných stezek**. Ze zahraničí jsou známé **stezky geologické**, historickými zahradami a sady vedou **stezky parkové**.

Otruba (2002, s. 259) tvrdí, že trasa stezky ve svém průběhu může být **průběžná** (jedno- nebo dvousměrná) s jasným vyznačením nástupu a ukončení, **okružní**, kdy návštěvník vychází a končí prohlídku ve stejném bodě nebo **přerušovaná** (kombinovaná), kdy směr postupu může být měněn, kombinován či navzájem propojován.

4.4 Plánování naučné stezky

4.4.1 Výběr trasy naučné stezky

Kalná (2007, s. 18) tvrdí, že každá konkrétní naučná stezka vyžaduje specifický přístup k vytyčení terénu.

Podle Čeřovského, Záveského (1989, s. 153, 160), když se zvolí oblast, širší území, které by mohlo připadat v úvahu pro zřízení nové naučné stezky, měla by se provést podrobnější inventarizace, tzn. že se zjistí všechny objekty a jevy, které na trase a při trase jsou a jichž by bylo možné využít. Současně se zvažuje jejich možná interpretace, k jakému výkladu by se hodily. Průzkum v terénu se srovnává s literárními prameny. Radí se i s místními obyvateli a znalci.

Obtížným místům (strmé stráni, skalnímu srázu, přechodu přes vodu apod.) se musí autor raději vyhnout, nebo v projektu pamatovat na jejich překonání (stupně, žebřík, můstek aj.). Trasu lze vést i místy, kde žádná cesta či stezka neexistuje (lesním porostem, loukou apod.). Volba trasy musí umožnit její jednoznačné vyznačení, aby se příští návštěvníci stezky dobře orientovali a

nebloudili. Na zvolených zastavení by měl být dostatečně velký prostor, neboť je třeba počítat s hromaděním návštěvníků. Proto v těch místech, bude-li třeba, se provedou úpravy terénu.

Ovšem Čeřovský (1966, s. 145) uvádí, že už při samém rozhodování o hlavním účelu a trase stezky se musí věc posuzovat z ryze ochránářského hlediska. To znamená, že se má autor snažit především vyhnout místům, která by větším přílivem návštěvníků mohla být znehodnocena ve svém žádoucím přirozeném stavu.

Důležitá je i volba výchozího místa naučné stezky. Podle Čeřovského, Záveského (1989, s. 154, 155) by mělo výchozí místo být dostupné veřejnými dopravními prostředky i individuálními vozidly. Obvykle se dává přednost okružní trase, tedy s cílem ve výchozím místě. Zde je výhodou možnost motoristů i výprav navrátit se k zaparkovanému vozidlu. Není-li trasa okružní, měla by se stezka vybudovat tak, aby se dala procházet oběma směry, tj. aby výchozí místo mohlo případně být cílem a naopak.

Pořadí vybraných míst zastavení (stanovišť) je dáno především možnostmi vedení trasy v daném terénu. Je ideální, jestliže lze v pořadí stanovišť zachovat určitý logický postup: geografická organizace, geologický podklad, reliéf terénu, floristická charakteristika, popis zvířeny, lidská činnost a její působení na přírodu a krajinu. Toto pořadí je možné pouze na okružních a jednosměrných trasách.

4.4.2 Projekt naučné stezky

Čeřovský, Záveský (1989, s. 155-157) tvrdí, že jestli chce někdo zbudovat novou naučnou stezku, neobejde se bez písemného projektu. Při budování naučných stezek trvalých se takový projekt předkládá všem kompetentním a zainteresovaným složkám při projednávání záměru. Projekt, který je obvykle v rozsahu 3-10 stran s přílohami má obsahovat tyto základní body:

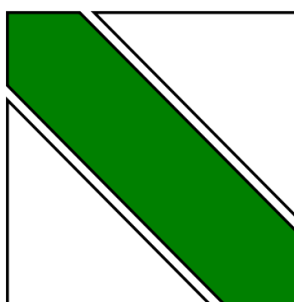
1. **poslání** – co se sleduje zřízením dané stezky
2. **stručný popis trasy** – východiště, průběh, cíl
3. **zastavení** – pořadový výčet zastavení, lokalizace, tematika, interpretace
4. **vyznačení a úprava trasy** – zvolená značka, potřebné technické úpravy (zpevnění povrchu stezky, vybudování můstků přes potok apod.)

5. **způsob výkladu** – určení typu stezky (s průvodcem, samoobslužná, kombinovaná) a formy výkladu (vysvětlující tabule, průvodcovský text, případná další vybavení stezky pomůckami)
6. **provoz naučné stezky** – využití, případně jeho speciální formy, řízení provozu, údržba
7. **přílohy** – nezbytnou součástí projektu je mapka nebo plánec s vyznačenou trasou a místy zastavení, návrhy výtvarného řešení vysvětlujících tabulí, návrhy textů k jednotlivým místům zastavení, nebo alespoň ukázkový text atd.

4.5 Značení naučné stezky

Dle Drábka (2005, 11) se poznají naučné stezky snadno. Obvykle jsou značeny bílým čtvercem se šikmým zpravidla zeleným pruhem. Jiní, například Čeřovský, Záveský (1989, s. 162) značku naučné stezky popisují jako bílý čtverec celkového rozměru 100 x 100 mm se zeleným pruhem o šířce 30 mm vedeným úhlopříčně z levého horního do pravého dolního rohu značky, s mezerou asi 5 mm mezi zeleným pruhem a oběma jím vytvořenými bílými trojúhelníky (viz. Obr. č. 1: Značka naučné stezky). Číslo zastavení je vyznačeno číslicí uprostřed značky (výška 60 mm, tloušťka 8 mm). Původní předepsaná barva byla oranžová, ale pro její špatnou čitelnost ji praxe mnohde již nahradila černou.

Obr. č. 1: Značka naučné stezky

Zdroj: převzato z:
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Naucna-stezka.svg> [staženo 2014-04-01]

V článku Co je to naučná stezka? kolektiv autorů (2008) píše, že trasa naučné stezky bývá v terénu speciálně značena, obvykle značkami naučných stezek, někdy také značkami místních okruhů (tzv. psaníčky). Stejně tak ale může

vést po běžné turisticky značené trase, na níž je jen v terénu jasně určeno, kde na ní naučná stezka začíná a končí. Nebo nemusí být stezka značena vůbec nijak, což se ovšem případně složitější trasy nedoporučuje. Obecně řečeno by měla být stezka vyznačena jakkoli, ale hlavně tak, aby na ní nikdo nezabloudil.

Vyoral a kol. autorů (2008) napsali, že u informačních tabulí je značka doplněna oranžovým číslem stanoviště. Pro značení se používají podobné zásady jako pro pásové turistické značení v Česku a na Slovensku, ale protože naučné stezky jsou zřizovány nejrůznějšími subjekty, způsob značení a kvalita údržby mnohdy z těchto standardů v praxi vybočují.

Podle kolektivu autorů v článku Jak nejlépe značit naučnou stezku (2008) je možné vyznačit stezku i jinak - v případě jednodušší trasy například dostatečným množstvím ukazatelů (ale na každé, i sebemenší křižovatce), tabulkami s obrázkovými symboly apod. Jak bylo zmíněno: jakkoli, ale přehledně a samozřejmě tak, aby se zároveň co nejméně zasáhlo do přírodního prostředí.

Protože jen menší část ze stezek, podle Vyoral a kol. autorů (2008), je zřizována ve spolupráci s Klubem českých turistů a protože budování naučných stezek není v Česku nijak centrálně řízeno ani povinně evidováno, lze jejich počet jen odhadovat.

Jak už bylo zmíněno, Karel Drábek v roce 2005 odhadoval jejich počet na 400, Šírová-Motyčková, Šír v roce 2009 uváděli jejich počet na více jak 600, ale nikde nelze dohledat jejich přesný počet.

4.5.1 Umístění značky na trase

Značky naučných stezek, dle článku Jak nejlépe značit naučnou stezku od kol. autorů (2008), se umísťují tak, aby byly již z dálky a za všech okolností viditelné. Pokud se značení provádí v zimě nebo na jaře, musí se počítat s tím, že v jiných obdobích roku může být zakryto vzrostlou vegetací - křovinami apod. Nesmí se zapomenout stezku vyznačit obousměrně, ne pouze od výchozího místa ke konečnému.

Dle Čerovského, Záveského (1989, s. 162) pro umístování značek naučných stezek v terénu platí stejná pravidla jako pro značení turistických cest. Značky se však umísťují vzájemně na dohled ve směru prohlídky. Provádějí se jako značky

malované (na stromy, skály apod.). Jindy jsou zhotoveny z plechu či papíru slisovaného v umělé hmotě a upevňují se na dřevěný sloupek nebo kovovou tyč (minimální délky 1,5 m, z poloviny zapuštěné do země, hřebíky délky 250 mm na spodním okraji zajištěné proti rozviklání). - viz. Příloha č. 1: Turistická značka naučné stezky, způsoby umísťování. Pokud celá naučná stezka vede po existující turistické cestě, ponechá se jako základní značka turistické cesty.

V internetovém článku Jak nejlépe značit naučnou stezku, podle kolektivu autorů (2008) se čtenář dozví, že pokud vzhledem k terénu není kde značit (např. na polní cestě bez stromů apod.), používá se tzv. **značkářských kolíků** - trubek zatlučených do země, přiměřené výšky, s příslušnou, klidně zvětšenou značkou. Pokud ani to není možné, je třeba na posledním místě, kde to možné je, stručně shrnout trasu a ž k místu, kde se značení znovu objeví (možno nákresem situace, krátkým slovním popisem). První značka za neznačeným úsekem by měla být mnohem větší než obvykle, aby byla i zdaleka dobře viditelná - říká se jí volavka.

4.5.2 Značení na křižovatkách a rozcestích

Dle článku na internetové stránce www.naucnoustezkou.cz, podle kolektivu autorů (2008) jsou problémem mnoha naučných stezek rovné úseky bez odboček, které bývají mnohdy značeny až přespříliš, zatímco v okolí křižovatek a rozcestí jakékoli značení chybí. Rozcestí jsou přitom největším úskalím na trase stezky, místem, kde může návštěvník nejspíše ztratit správný směr. Je jim proto třeba z hlediska značení věnovat největší pozornost, a rozhodně zde nešetřit barvou na značku či dvě navíc, aby bylo ubezpečeno, že návštěvník nezabloudí.

4.6 Údržba naučných stezek

Dle autorů článku Co je naučná stezka? ,dle kolektivu autorů (2008), se o naučné stezky obvykle někdo stará, udržuje jejich trasu, vysekává kopřivy, opravuje chodníky, obnovuje značení, nahrazuje zničené panely apod. Neplatí to ale vždy. Problémem naučných stezek je v jejich trvanlivosti. Kromě nepříznivého počasí a nedostatku údržby se na nich ve velké míře podepisují (a to doslova) vandalové. Toto tvrzení podporují i Šírová-Motyčková, Šír, jak bylo zmíněno výše (viz 4 Charakteristika naučné stezky)

Čeřovský, Záveský (1989) se také ve své knize o tomto tématu zmiňují. Autorka cituje: „Někdy se tvůrci a provozovatelé naučné stezky dopouštějí omylu. Domnívají se, že všechna práce je již hotová, skončena, jakmile stezku připraví, vybudují a dají do provozu. A tak je třeba připomenout, že **naučná stezka se musí udržovat** - její značení, vybavení, technický stav. ... Vždycky se najdou návštěvníci, kteří odhodí odpadky do volné přírody, i kdyby bylo na stezce dostatek odpadkových košů.“

4.6.1 Úprava chodníků

Podle Čeřovského, Záveského (1989, 159 - 160) je výhodné se držet při budování naučných stezek v co největší míře stávajících cest, pěšin apod. V řadě případů jsou však nezbytné některé úpravy. V porostech, kde málo užívaná pěšina zarostla (ostružníky a jinými keři, větvemi z okolních porostů, bylinami), je třeba provést **vyčištění porostu**. V jiných případech je třeba upravit - zpevnit povrch chodníku: vysypáním šterkem na jílu, smýkavém za mokra, položením plochých kamenů (šlapáků) na kratším přechodu stezky přes malý močál atp. Také se zpevňují chodníky na stráních: kde stezka víceméně sleduje vrstevnici, upraví se chodník, aby byl vodorovný (terasováním); kde probíhá po spádnicí, dodržíme serpentiny (vytváříme i zábrany proti zkracování), případně se upraví stupně (z místního materiálu - dřeva, kamene, lze použít i staré pražce).

Širší vodní toky a hlubší terénní brázdy (menší rokle) se překonávají **můstky**. Ukloněnými můstky lze překonat nízké, ostré a narušitelné hrany přirozených i umělých zářezů (břehy, jámy hliníků, natěžená rašeliniště apod.). Pokud stezka vede rašeliništěm nebo podobnými mokřady, používají se buď **prkenné chodníky** nebo na povrchu položené hatě z tyčoviny. Strmé skalní stupně a stěny překleneme **žebříky** a žebříkovými stupni ze dřeva nebo kovu. V těchto případech už jde většinou o úpravy vyžadující určité technické znalosti a dovednosti, takže je lze provádět jen pod vedením dostatečně zkušených a kvalifikovaných odborníků. Viz Příloha č. 2: Technické úpravy na trasách naučných stezek.

4.7 Zastávky naučných stezek

Na zastávkách naučných stezek se nacházejí vysvětlující tabule. Dle Čeřovského, Záveského (1989, 164) jsou to panely umístěny přímo v terénu. Technika provedení bývá různá. Nejčastěji se jako podklad používá dřevo. Psané útržky textů, vystříhané obrázky, části plakátů a fotografie mohou působit dojmem školácké nástěnky. Použijí se proto jen u krátkodobých naučných stezek; vybavení trvalých naučných stezek státní ochrany přírody vyžaduje již určitý stupeň umělecké úrovně a profesionálního provedení. Viz Příloha č. 3: Typy vysvětlujících tabulek a tabulí na naučných stezkách)

Růžička (2012, s. 25) tvrdí, že není panel jako panel. Naučnou stezku bez svise umístěných panelů většinou na dvou dřevěných kůlech si dnes lidé nedovedou představit. Ale existuje řada i jiných způsobů. Asi nejvíce se nabízí umístění panelu pod určitým úhlem - trochu jako řečnický pultík. Tento způsob má tu výhodu, že v místech dalekého rozhledu minimálně narušuje pohled do krajiny. Jinou možností může být umístění krátkého textu nebo obrázků na výklopnou tabulku, která se dá vysunout z kůlu. Tento způsob v sobě skrývá určitý prvek objevitelství a je vhodný především pro děti.

Samotná volba umístění panelu podle Ptáčka (2004, s. 65) je důležitá nejen vzhledem k jeho estetickému začlenění do krajiny, ale musí být před ním i dostatek prostoru pro návštěvníky. Pokud určenou lokalitu navštěvuje větší počet lidí, je dobré se zamyslet, jaký zvolit povrch před panelem.

Kolektiv autorů (2008) ve svém článku *Co je naučná stezka?* píše, že informační panely bývají většinou víceméně rovnoměrně rozmístěné po celé délce trasy, obvykle vzestupně číslované od výchozího ke konečnému místu. Dále autorka kolektiv autorů (2008) cituje: *„Každá zastávka se obvykle zabývá jedním tématem, tematickým okruhem nebo jevem, který je na trase (ideálně přímo na konkrétním místě, kde zastávka stojí) možné pozorovat či demonstrovat. Na informačním panelu konkrétní zastávky tedy naleznete vysvětlující text k danému jevu, a často i související obrázky, schémata apod. K některým stezkám jsou k dispozici informační panely i tištěný průvodce - na panelech je tematika popsána jen stručně, a v průvodci podrobněji. S tištěnými průvodci ale bývá často problém v jejich*

sehnání - ne každé město má informační centrum, a ne každé ho má otevřené o víkendu."

Podle Růžičky (2012, s. 25) existuje již několik naučných stezek bez informačních panelů. Tyto naučné stezky využívají třeba QR kódy (více viz 4.7.2 Forma prezentace naučných stezek pomocí QR kódů) nebo jen označení zastavení v terénu, ke kterému je text v příslušném průvodci.

4.7.1 GPS - cesty bez problémů

Podle Drábka (2005, s. 11, 12) by mělo být značení naučných stezek jednoznačné. V ideálních případech se má jít prostě po značkách a panely jsou číslované, někdy dokonce doplněné i mapou. Současné turistické mapy často obsahují poznámku, že podporují GPS. Taková mapa má souřadnicovou síť a údaje o použitém souřadnicovém systému, což by ovšem mělo být pravidlem. Je výhodné, když i zakreslené významné orientační body mají uvedené zeměpisné souřadnice - takových je však na našem trhu minimum.

System GPS (Global Position System), dle Drábka (2005, s. 12), byl původně americký vojenský navigační systém. Když byl uvolněn pro veřejnost, byla do údajů vnášena umělá chyba, přesnost mohla dosáhnout pouze 100 m. Od roku 2000 se s tímto nesmyslem přestalo, získáváme data s přesností 5-10 m. Principiálně je GPS založen na měření vzdálenosti k družicím (přesněji řečeno dony, po kterou signál putuje od družice k určitému bodu). Vlastní přístroj je přijímač, který z těchto údajů dokáže zaznamenat polohu. Souřadnice je ovšem nutno vynášet do mapy, do modernějších GPS přijímačů můžeme nahrávat mapový podklad. Zaznamenanou trasu, která se může nahrát do většiny přístrojů, lze pak snadno opětně procházet.

4.7.2 Forma prezentace naučných stezek pomocí QR kódů

V poslední době se hodně cestuje za pomoci aplikací v mobilních telefonech. Proto se na některých naučných stezkách změnila forma její prezentace. Tato nová forma je založena na principu čtení QR kódů z mobilního telefonu (viz Růžička, 2012). Na internetové stránce www.stezky.info v článku Co jsou naučné stezky pro mobilní telefony? (2008) se píše, že takto koncipované naučné stezky nemají

klasické informační panely, na každé zastávce se nachází pouze tzv. tagglisť, umělohmotná kartička s dvěma typy obrazců - QR kódem a beetagem.

Dle Růžičky (2012, s.24) QR kódy poskytují zajímavou možnost umístění informací v terénu, aniž by jejich autoři pro ně potřebovali velkou plochu.

Obr. č. 2: QR kód (nahore), beetag (dole)

Zdroj: převzato z:
<http://www.stezky.info/fotogalerie/fotky-ns-klanovicky-les.htm> [staženo 2014-04-01]

4.7.3 Podoba a texty panelů naučné stezky

Dle stejnojmenného článku podle kolektivu autorů (2008) jsou informační panely nejviditelnější částí naučné stezky. Jejich prostřednictvím autoři stezky komunikují s návštěvníkem a snaží se ho zaujmout.

Dle Ptáčka (2004, s. 62) venkovní panely plní několik úkolů - mohou návštěvníky vítat, nabízet jim základní orientaci a samozřejmě poskytovat interpretaci. Panely je třeba umísťovat tak, aby nebránily výhledu.

Dle Otruby (2002, s. 259) jsou informační panely základním orientačním prvkem. Uvádí trasu, téma místa informací a aktivit (naučných a doprovodných), délku, převýšení a časovou rozvahu.

Podle kolektivu autorů v článku Podoby a texty panelů naučné stezky (2008) by na každém informačním panelu zastávky naučné stezky mělo být následující:

1. Název naučné stezky (uvedený zřetelně v záhlaví)
2. Pořadové číslo a název zastávky (uvedené jako podtitul)

3. Plánek stezky s vyznačením trasy a umístění zastávky, u níž návštěvník právě stojí (na úvodním panelu by měl být podrobnější a větší plánek, na každém dalším panelu stačí menší, schematictější).

Text na informačních panelech by v žádném případě neměl mentorsky poučovat. Nepatří sem nezáživné bloky textu převzaté z odborné encyklopedie nebo vysokoškolských skript. Cílem naučné stezky by neměla být úsporná snaha sdělit návštěvníkovi úplně všechno a zahltit jej údaji, které při letmém čtení není ani schopen plně vnímat, natož vstřebat. Text by měl naopak klást důraz na interakci, kontakt, komunikaci s návštěvníkem, nevtíravě se v něm snažit vzbudit zájem o danou problematiku.

Podle Růžičky (2012, s. 25) by se při tvorbě panelu naučné stezky měli dodržovat tyto základní pravidla:

1. maximálně 200 slov na jeden panel
2. minimální výška písma 8 mm
3. text rozdělený do bloků nebo odstavců po 50 slovech
4. maximální využití titulků pro upoutání pozornosti
5. maximálně dvě až tři myšlenky shrnuté do jasného tématu
6. grafické zvýraznění hlavní myšlenky
7. pozor na bílé pozadí - za jasného počasí příliš září a špatně se čte
8. využití ilustrací pro znázornění věcí, které nelze vidět, nejsou zřejmé nebo dnes vypadají jinak
9. vypuštění nepodstatných detailů z map

Obr. č. 3: Informační tabule

Zdroj: zpracováno autorkou

Za obecně nejvhodnější se považují informační panely s minimem textu a s převahou fotografií a obrázků. Jsou na pohled poutavé, a přístupné nejširšímu spektru návštěvníků (dětem i dospělým).

4.8 Zánik naučných stezek

Drábek (2005, s. 11) tvrdí, že zbytečné práce je vždy škoda. Zaniklá naučná stezka však zbytečnou prací není. Sloužila určitou dobu a aspoň některým lidem posloužila. Problém je najít hranici mezi zaniklou a zanikající stezkou. I když to může být subjektivní, za zaniklou zde považujeme stezku, kterou se nepodařilo v terénu projít na trase, kde byla. V mnoha případech by bylo vhodné takové stezky obnovit.

4.9 Propagace naučných stezek

Podle Anderové (2008, s. 70-71) je nedílnou součástí naplnění záměru vybudované naučné stezky **získání návštěvníka**, tedy spotřebitele produktu. Propagace naučné stezky a jejích doprovodných aktivit má mít několik rovin:

- vzniknou vlastní propagační materiály,
- stezka bude propagována prostřednictvím jiných subjektů,
- propagaci budou zajišťovat samotné výstupy stezky.

V tištěné podobě vznikají méně obsáhlé informační letáky, jejichž cílem je především informovat o existenci stezky, stručně ji charakterizovat a odkazovat na další zdroje informací. Letáky jsou pak distribuovány do informačních center měst, obcí a vytvářených mikroregionů, do prodejen jednotlivých subjektů (památek), které jsou zařazené do stezky a na další místa. Vedle vlastních informačních letáků je stezka propagována prostřednictvím propagačních materiálů vydávaných institucemi cestovního ruchu. To jsou zejména odbory regionálního rozvoje krajských úřadů, mikroregiony, které vytváří dobrovolný svazek obcí vymezené oblasti a turistické regiony či oblasti. Vydávány jsou také kalendáře akcí vymezeného regionu, kde je možné stezku propagovat prostřednictvím doprovodných akcí.

Propagace prostřednictvím internetových serverů přináší několik možností. Využít lze oficiální portály cestovního ruchu, zřizované státní správou či krajskou samosprávou nebo různé veřejné portály prezentující kulturní památky (hrady, zámky, kláštery apod.) či konkrétně naučné stezky.

Je mnoho webových stran, které se zabývají přímo naučnými stezkami. Např.

- www.stezky.info
- www.naucnoustezkou.cz
- www.stezky.unas.cz
- www.naucnastezka.cz

Některé naučné stezky také propagují internetové stránky www.kudyznudy.cz, www.kralovehradeckyregion.cz a další. Města využívají k propagaci naučných stezek, které mají ve městě nebo blízkém okolí, své webové stránky.

Podle Anderové (2008, 70-71) je propagace stezky zajišťována i samotnými výstupy stezky: informační panely v terénu, které zvou k dalším zastavením, internetové stránky stezky lákající k osobní návštěvě a propagující aktuální akce či novinky na stezce a prodej tištěného průvodce. Podporou propagace je navíc prodej suvenýrů se symboly stezky, např. tužky a deníky, samolepky, přívěšky či razítko stezky. Vždy však zůstane nejlepším propagačním nástrojem osobní doporučení.

Dle Bizubové (2000, s. 80) elementární podmínkou funkčního využití naučných stezek je zdokonalení informačního systému v širším kontextu na regionální turistické informační centra, regionální sdružení a cestovní kanceláře. V něm by krom sekundární nabídky v podobě ubytovacích, stravovacích zařízení a jiných služeb měli figurovat v rámci primární nabídky i naučné poznávací trasy, jejich lokalizace a všechny podstatné atributy pro orientaci potenciálního uživatele.

5 Naučné stezky Rychnov nad Kněžnou

5.1 Rychnov nad Kněžnou - obecné informace

Dle Bartoše a kolektivu autorů (2006-2014) je Rychnov nad Kněžnou okresní město v Královéhradeckém kraji v severovýchodních Čechách. Město leží v Orlické tabuli na řece Kněžné. Město má přes 11 tisíc obyvatel a rozlohu 3 495 ha. Jeho nadmořská výška činí 320 m. n. m. Historické jádro města je městskou památkovou zónou. Rychnov nad Kněžnou je označováno jako Brána Orlických hor.

Rychnovsko je, dle Novákové, Poniklové, Hejdy (2005, s. 14a), přitažlivá turistická a rekreační oblast v severovýchodních Čechách, kde se mimořádné bohatství kulturních památek snoubí s malebnou krásou Orlických hor a krajinou podhůří.

Jak píše Vaňorný a kol. (1940, s. 7): *„Rychnov nad Kněžnou je perlou orlického podhoří a rájem každému, kdo hledá letního bytu, který oplývá krásami přírodními.“*

Dle Frýzka, Imlaufa (2008, s. 97) se regionální pověsti zmiňují, že se Rychnov zprvu jmenoval Rychlov, podle rychlého běhu jelena, historikové většinou vycházejí z německého spojení auf der reichen Aue, v překladu na bohaté nivě. Další možná varianta se přiklání k slovanskému původu jména a vychází ze slova rajnava (odtud reichnava, richnava) s významem lučinaté lesní údolí. V 16. století se k jednoslovnému Rychnov připojilo ještě Soukenický, a to podle kvalitního a žádaného sukna. Teprve až polovina 19. století nahradila Rychnov Soukenický Rychnovem nad Kněžnou.

Podle Pavla (1953, s. 2-3) není písemného dokladu o vlastním založení města. Avšak může se přijmout dohad Augusta Sedláčka, že se tak stalo před rokem 1258.

Dle kolektivu autorů na internetové straně města, městský znak (Panna na jelenu - pozn. autorky), právo pečetit zeleným voskem a konáním dvou výročních trhů (dle Frýzek, Imlauf (2008, 98-99) to byly středa po svatém Vítu a pondělí po svatém Matoušovi) právně a oficiálně potvrdil svou listinou 6. března 1488 český král Vladislav II.

Dle průvodce od kolektivu autorů (2013) pověst praví, že rychnovský pan Heřman daroval své dceři Ofélii k narozeninám jelena Huberta, na kterém se v den pořádání honu v lese Včelném rozhodla Ofélie projet. Jelen se však v lese jáсотem a lesními rohy splášil a zastavili ho až dřevorubci, kteří jelenovi hodili do cesty kmen břízy, aby se nedostal ke skalám. Ofélii tím zachránili život a od té doby má Rychnov nad Kněžnou ve znaku pannu na jelenu. Dle Kráma (1996, s.30) se tento znak může vidět na různých místech po Rychnově. K tomu na radnici se vztahují zapomenuté veršičky Josefa Kalise:

V Rychnově na radnici
pěkně namalovaná
sedí v modré kytlici
na jeleně panna.

Obr. č. 4: Městský znak na radnici

Zdroj: převzato z:
<http://rychnovskyy.denik.cz/galerie/upravy-mestskeho-znaku.html?mm> [staženo 2014-11-22]

Podle Nováková, Mocek (2003, s. 8-9) a Petráš (1958, s. 48) doba náboženských přeměn měla značný vliv na rychlé střídání majitelů panství a města. Po pánech z Rychnova krátce vládli Pernštejnové, rod Trčků z Lípy a Betenglové. Burjan Trčka z Lípy vystavěl v údolí Kněžny **renesanční zámek s pivovarem**. Poté, koncem 16. století, byl vybudován Kryštofem Betenglem z Neyenperku na místě starého opuštěného hradu novogotický **kostel Nejsvětější Trojice**. Od roku 1640 patřilo panství rodu Kolowratů Libštejnských. Ti obohatili město o honosný raně barokní zámek s pozdější přestavbou, kterou provedl vynikající architekt G. Santini Aichl. Dále je zde pak, mezi kostelem a zvonící (se

zvonem Kryštofem a vznikem r. 1604 - pozn. autorky), tzv. **rychnovský Slavín** (vznik 1934), kde jsou připomenuti významní rychnovští rodáci - F. M. Pelcl, O. Vaňorný, A. Provazník, V. Vycpálek.

Dalšími významnými památkami jsou **kostel sv. Havla**, považovaný za nejstarší místní dochovanou stavbu, tehdy vystavěn ve slohu románském, který povstal zároveň s městem Rychnov nad Kněžnou a nazýval se dříve kostel P. Marie, **klasicistní synagoga** z roku 1783 (nyní je zde expozice Židovského muzea Podorlicka a Památníku Karla Poláčka, dle Frýzek, Imlauf (2008, 106)), **les Včelný**, **hotel Studánka**, jež byl vystavěn ke konci 17. neb na počátku 18. století jako lázně či **Ivanské jezero**.

Dle Frýzek, Imlauf (2008, s. 108-110), Pavel a kol. (1953, s. 24) a Sedláček, Vožický (2004, s. 5,91) se Rychnov nad Kněžnou stal domovem mnohých slavných osobností, které se tu narodily a nebo v určitém období žili. V letech 1824 - 1834 zde žili například manželé **Jan Alois Sudiprav a Magdalena Dobromila Rettigovi**, jež v Rychnově dokončila svou kuchařku. Narodil se zde **F. M. Pelcl**, který je nejslavnějším rodákem rychnovským a národním buditelem a byl první profesor českého jazyka a literatury na pražské univerzitě, **Jiří Šlitř** (spoluzakladatel Semaforu), ale nejvýznamnějším Rychnovákem je však spisovatel a novinář **Karel Poláček**, který město proslavil nejvíce.

A právě Karlu Poláčkovi je věnována naučná stezka, která prochází městem a jmenuje se ,podle jeho knihy, **BYLO NÁS PĚT**. Další naučná stezka je věnována kulturní památce města, rychnovskému pivovaru, kterou její autoři nazvali **PRVNÍ PODOORLICKÁ PIVNÍ STEZKA**.

B) Praktická část

6 Analýza a interpretace dat

V této části autorka analyzuje data získaná z dotazníkového šetření a následně samotný výzkum v terénu .

6.1 Analýza a interpretace předvýzkumného šetření

Předvýzkum byl zahájen na počátku ledna 2013. Padesáti pěti obyvatelům města Rychnova nad Kněžnou byly dotazníky dány osobně autorkou. Dále autorka využila možnosti internetu a zasílala je prostřednictvím e-mailu. I přes jeho časovou nenáročnost a snadné vyplnění, byla návratnost dotazníků malá. Proto se autorka rozhodla zaslat dotazníky ještě jednou a už nejen prostřednictvím e-mailů, ale i přes zprávy a sdílení na Facebooku. Až druhý pokus byl úspěšný. Výsledkem tedy bylo, že dotazník vyplnilo 294 respondentů, dále po upozornění autorkou, když v otázce číslo pět lidé vyplnili, že v Rychnově nad Kněžnou je jen jedna stezka, nemuseli vyplňovat, odpovídalo jen 196 respondentů.

V předvýzkumném šetření se mapovala situace a dotazovalo se například jestli obyvatelé vědí o výskytu naučných stezek ve svém městě, zda znají začátek a konec jejich tras či zda si myslí, že Rychnov nad Kněžnou navštěvuje více lidí právě díky naučným stezkám.

Dotazník obsahoval dvacet položek, otázek, z nichž dvě první jsou obecné a dalších osmnáct se týkají naučné stezky.

6.1.1 Dotazník

První a druhá otázka byli povinné a týkali se pohlaví a věku dotazovaných. Výsledky se nachází v následujících tabulkách.

Tab. č. 1: Otázka č. 1

Pohlaví	Počet odpovědí	Počet procent
Muž	128	43,54%
Žena	166	56,46%

Zdroj: zpracováno autorkou

Tab. č. 2: Otázka č. 2

Věková skupina	Počet odpovědí		Počet procent	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
15 a méně	5	8	1,70	2,72
16 - 25	58	69	19,72	23,47
26 - 35	36	34	12,24	11,56
36 - 50	19	33	6,46	11,22
51 - 64	8	14	2,72	4,76
65 a více	2	8	0,68	2,72
Celkem	128	166	43,52	56,45

Zdroj: zpracováno autorkou

Otázky číslo tři a čtyři měly za úkol zjistit, jestli lidé mají povědomí, že ve městě vůbec nějaká naučná stezka existuje a kde se o ní dozvěděli. Na otázku číslo čtyři nemuseli odpovědět všichni dotazovaní. Z odpovědí vyplývá, že lidé v převážné většině vědí o existenci alespoň nějaké naučné stezky.

Na čtvrtou otázkou měli dotazovaní možnost zaškrtnout více odpovědí, ale pokud odpovídat nechtěli, nemuseli. Otázka byla nepovinná. Jak vyplývá z grafu číslo jedna, lidé odpovídali v počtu 231, což je téměř 79%, neodpovědělo 51 dotazovaných. Nejvíce se o naučných stezkách dozvídali od svých přátel či známých, dále z propagačních materiálů a z webových stran. Jelikož se mohlo zaškrtnout více možností, je nakonec číslo odpovědí větší, než-li počet dotazovaných, kteří odpověděli.

Tab. č. 3: Otázka č. 3

Vědomost o naučných stezkách	Počet odpovědí	Počet procent
Ano	231	78,57%
Ne	51	17,35%
Nevím, nejsem si jist	12	4,08%

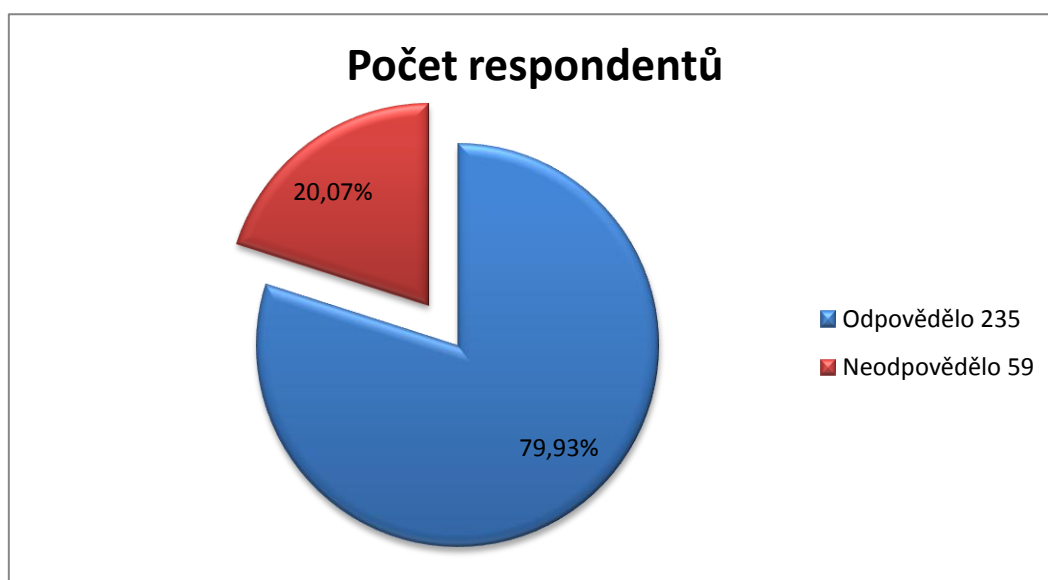
Zdroj: zpracováno autorkou

Tab. č. 4: Otázka č. 4

Zdroj	Počet odpovědí	Počet procent
Webové stránky města	53	13,62
Propagační materiály	57	14,65
Noviny	42	10,80
Přátelé, známí	196	50,39
Jiné	41	10,54
Celkem odpovědí	389	100

Zdroj: zpracováno autorkou

Graf č. 1: Otázka č. 4

Zdroj: zpracováno autorkou

Otázka č. 5: Kolik je v Rychnově nad Kněžnou naučných stezek?

Tímto dotazem autorka chtěla zjistit, zda lidé vědí, kolik je ve městě naučných stezek. Na výběr měli z odpovědí s hodnotami buď jedna nebo dvě. Na otázku odpověděli všichni, protože byla povinná. Z tabulky č. 5 se může usoudit, že lidé ve větší míře mají zdání, že existuje i druhá naučná stezka. 98 lidí, kteří dotazníky vyplnili, odpovědělo, že v Rychnově nad Kněžnou existuje jen jedna stezka.

Pokud dotazovaní odpověděli, že existuje v Rychnově nad Kněžnou jen jedna naučná stezka, byli upozorněni, že dále odpovídat nemají. Toto značí, že dále už je menší počet odpovídajících respondentů.

Tab. č. 5: Otázka č.5

Počet naučných stezek	Počet odpovědí	Počet procent
1	98	33,33
2	196	66,67

Zdroj: zpracováno autorkou

Otázkami číslem šest a sedm chtěla autorka zjistit, jestli lidé vědí, jak se naučné stezky jmenují a v kterém roce vznikly.

Obě otázky byly rozepisovacího charakteru a nebyly povinné, tudíž ne všichni dotazovaní odpověděli. Nakonec odpovědělo na obě otázky více jak 50% dotazovaných.

U šesté otázky se autorka střetávala obvykle s neúplnými názvy naučných stezek nebo třeba jen s jedním názvem naučné stezky.

Sedmá otázka nebyla většinou zodpovězena. Dotazovaní pak odpovídali nevíم a nebo roky jen odhadovali. Jen minimum lidí vědělo správnou odpověď nebo alespoň přibližný rok.

Graf č. 2: Otázka č. 6

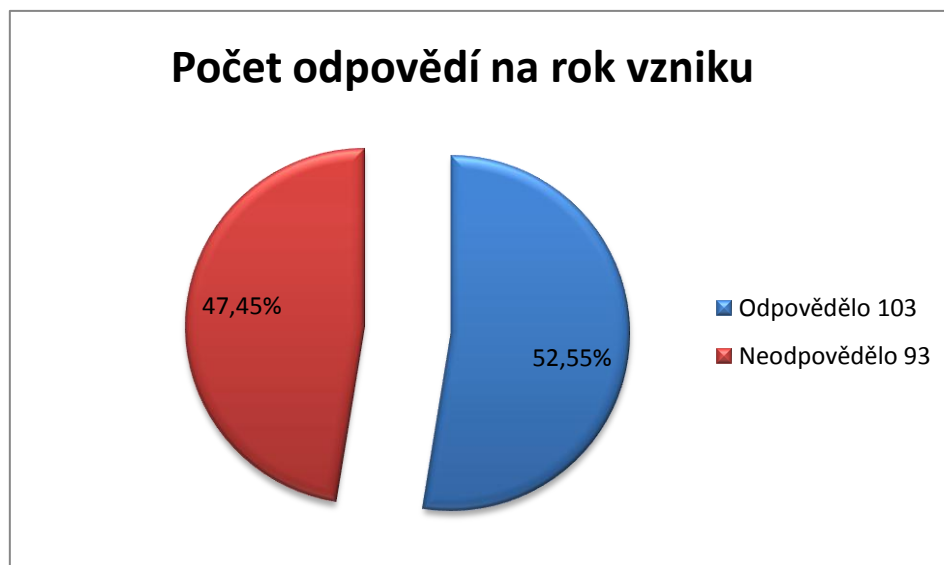
Zdroj: zpracováno autorkou

Tab. č. 6 : Otázka č. 7

Odpovědi na roky vzniku	Počet odpovědí	Počet procent
Správné - 2 roky	21	10,82
Neúplné - 1 rok	28	14,43
Špatné	54	27,55

Zdroj: zpracováno autorkou

Graf č. 3: Otázka č. 7

Zdroj: zpracováno autorkou

Na **osmou a devátou otázku** měli respondenti odpovídat na otázky, týkající se jejich trasy. Otázka číslo osm zněla - Kolik mají zastávek? a číslo devět zněla takto: Kudy vedou? Alespoň první a poslední zastávky. Obě otázky nebyli opět povinné, takže někteří nechávali toto místo prázdné.

Za správnou otázku se považovalo, když lidé napsali oba počty zastávek a obě první a poslední zastávky. Neúplná odpověď byla odpověď jen s jedním správným číslem či s alespoň jedním správným názvem první a poslední zastávky.

Odpovědi na otázky znázorňují následující tabulky a grafy.

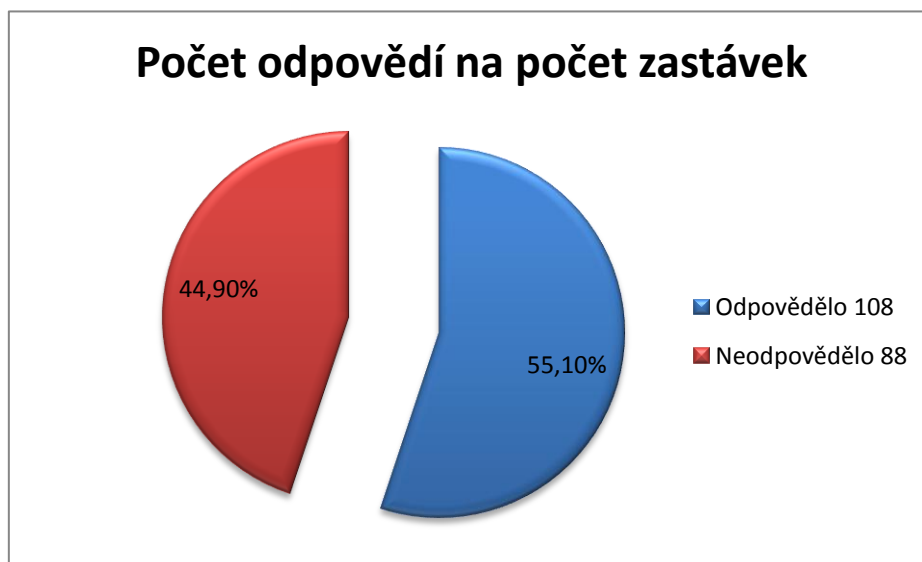
Tab. č. 7: Otázka č. 8

Odpovědi na počet zastávek	Počet odpovědí	Počet procent
Správné	25	23,15
Neúplné	32	29,63

Ne nebo nevím	14	12,96
Špatné	37	34,26

Zdroj: zpracováno autorkou

Graf č. 4: Otázka č. 8

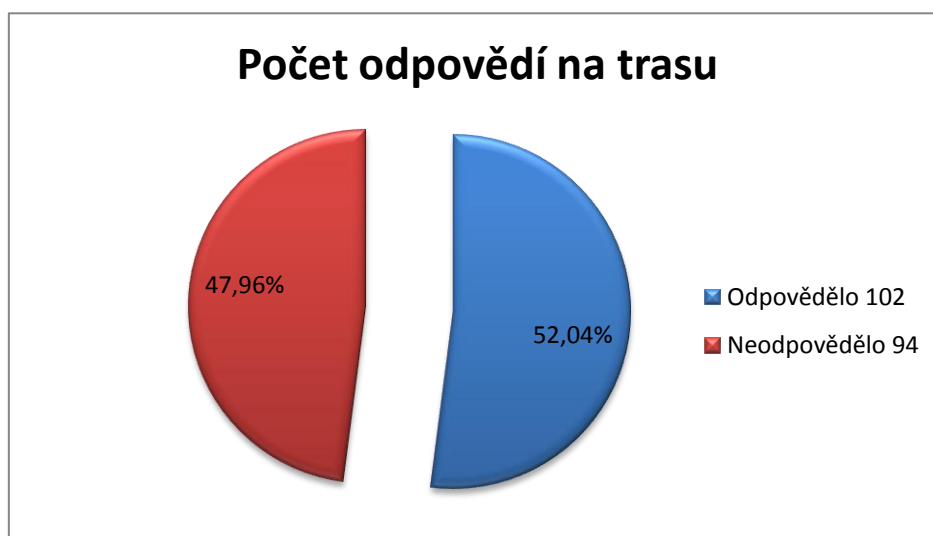
Zdroj: zpracováno autorkou

Tab. č. 8: Otázka č. 9

Odpovědi na trasy	Počet odpovědí	Počet procent
Správné	44	43,14
Neúplné	26	25,49
Ne nebo nevím	19	18,62
Špatné	13	12,74

Zdroj: zpracováno autorkou

Graf č. 5

Zdroj: zpracováno autorkou

Desátá, jedenáctá, dvanáctá a třináctá otázka měly zjistit či respondenti naučné stezky prošli, jak pro ně popřípadě byli náročné, jestli je něčím zaujaly a pokud ano, čím to bylo.

Otázka číslo deset byla povinná, takže museli odpovědět všichni respondenti. Odpověď Ano, částečně znamená, že odpovídající prošel jen jednu stezku. Četnost odpovědí znázorňuje Tab. č. 9.

Tab. č. 9 : Otázka č. 10

Odpověď	Počet odpovědí	Počet procent
Ano	89	45,41
Ano, částečně	46	23,47
Ne	61	31,12

Zdroj: zpracováno autorkou

V jedenácté otázce měli respondenti zaškrtnout jedno číslo na škálové stupnici. Číslo jedna znamenalo, že lidé považují stezku za málo náročnou a číslo pět za velmi náročnou. Otázka nebyla povinná, takže někteří lidé otázku nevyplnili. Četnost odpovědí znázorňují Graf č. 6 a Tab. č. 10.

Dvanáctou a třináctou otázkou autorka chtěla zjistit, zda je stezky něčím zaujaly a pokud ano, čím. Tyto otázky závisely na tom, či je lidé prošli či nikoli. To znázorňuje Tab. č. 9. Tab. č. 11 znázorňuje četnost odpovědí ano, ne nebo nevím.

Tab. č. 10: Otázka č. 11

Hodnota odpovědi	Počet odpovědí	Počet procent
1	63	72,41
2	14	16,09
3	6	6,90
4	4	4,60
5	0	0,00

Zdroj: zpracováno autorkou

Graf č. 6: Otázka č. 11

Zdroj: zpracováno autorkou

Tab. č. 11: Otázka č. 12

Odpověď	Počet odpovědí	Počet procent
Ano	86	43,88
Ne	43	21,94
Nevím	67	34,18

Zdroj: zpracováno autorkou

Třináctá otázka přímo navazuje na otázku číslo 12. Takže pokud lidé odpověděli, že je stezky ničím nezaujali, tato otázka většinou zůstala bez odpovědi. Účastníci se mohli jakkoli dlouze rozepsat, ovšem většina odpovědí byla stručná. Některé odpovědi se nachází v tabulce číslo dvanáct.

Jak ukazuje graf č. 7, účastníci odpověděli v téměř ve 39% případech. To ukazuje fakt, že počet odpovědí byl menší, než na otázku číslo dvanáct. Celkem odpovědělo 76 respondentů.

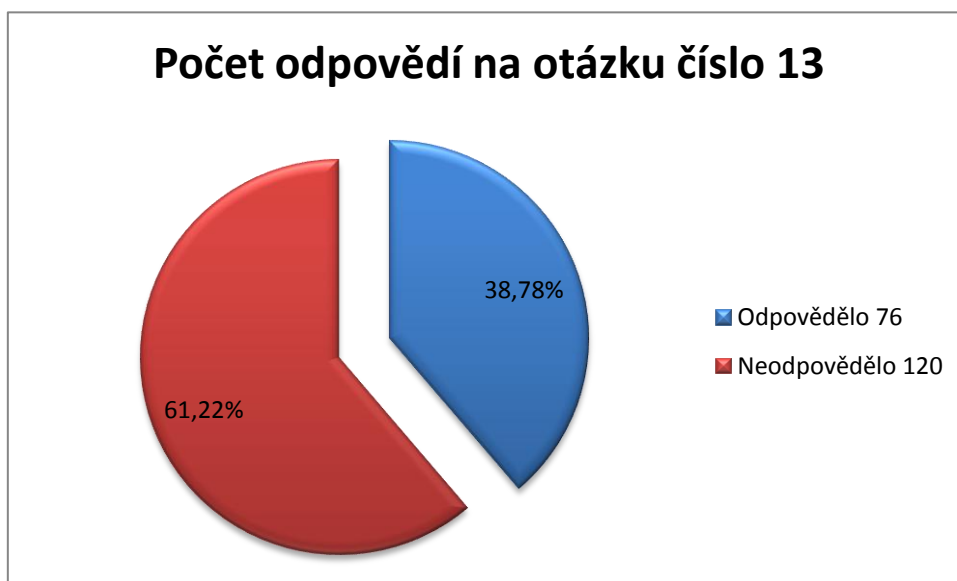
Tab. č. 12: Otázka č.13

Odpovědi na otázku: Čím Vás stezky zaujaly?
Sousoší pěti postav z knihy bylo náš pět (toto sousoší není přímo zastávkou naučné stezky bylo nás pět, ale prochází ulicí, kde se sousoší nalézá - pozn. autorky)
Zajímavými informacemi s historickými údaji a úryvkem z knihy Bylo nás

pět.
U pivní stezky, že prochází přírodou a je dobře značena. U bylo nás pět tématem, úryvky z knížek.
Dozvěděla jsem se dost zajímavých informací a legend o Rychnově a okolí.
Historické informace, památky, propracovanost, kulturní dědictví.
Zajímavé informace, člověk občas žasne, co neví o městě, kde bydlí.
Bylo nás pět tématem, úryvky. Pivní tématem, krajinou.
Historie Bylo nás pět a srovnáváním vlastně příběhu se skutečností.
Připomíná historii našeho města.
Několikrát lidé napsali, že obě tématem.

Zdroj: zpracováno autorkou

Graf č. 7: Otázka č. 13

Zdroj: zpracováno autorkou

Otázka č. 14: Změnil(a) byste nějakou zastávku či zastávky naučných stezek?

Tato otázka měla za úkol zjistit, zda si obyvatelé myslí, že nějaká zastávka nebo zastávky nejsou vhodné pro danou naučnou stezku. Na výběr měli ze dvou možností Ano - Ne.

Nutné je ještě dodat, že otázka nebyla povinná. Odpovědí bylo 136 a neodpovědělo 60 lidí.

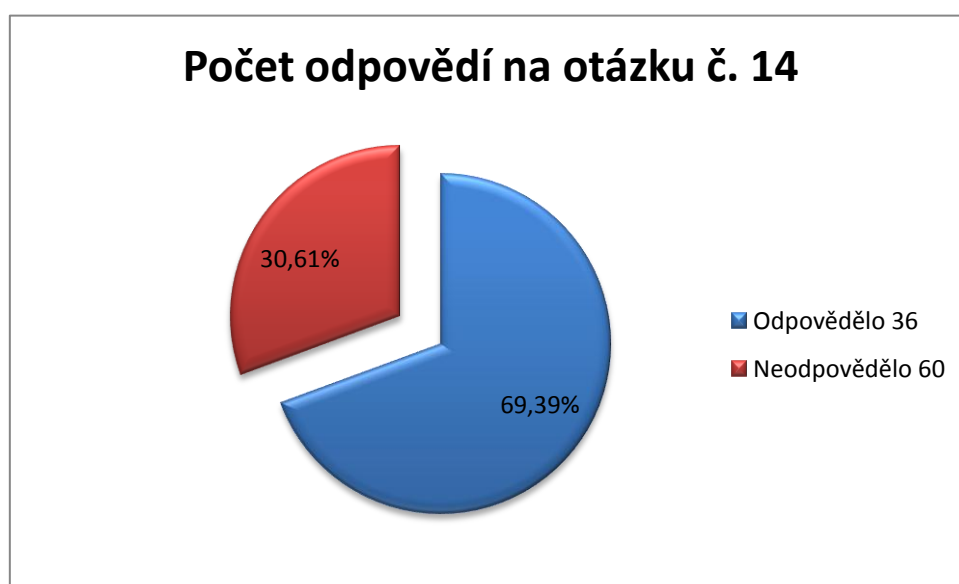
Jak ukazuje následující tabulka, lidé by ve 109 případech (80,15%) žádné zastavení nevyměnili.

Tab. č. 13: Otázka č. 14

Změnit nějaké zastavení naučné stezky?	Počet odpovědí	Počet procent
Ano	27	19,85
Ne	109	80,15

Zdroj: zpracováno autorkou

Graf č. 8: Otázka č. 14

Zdroj: zpracováno autorkou

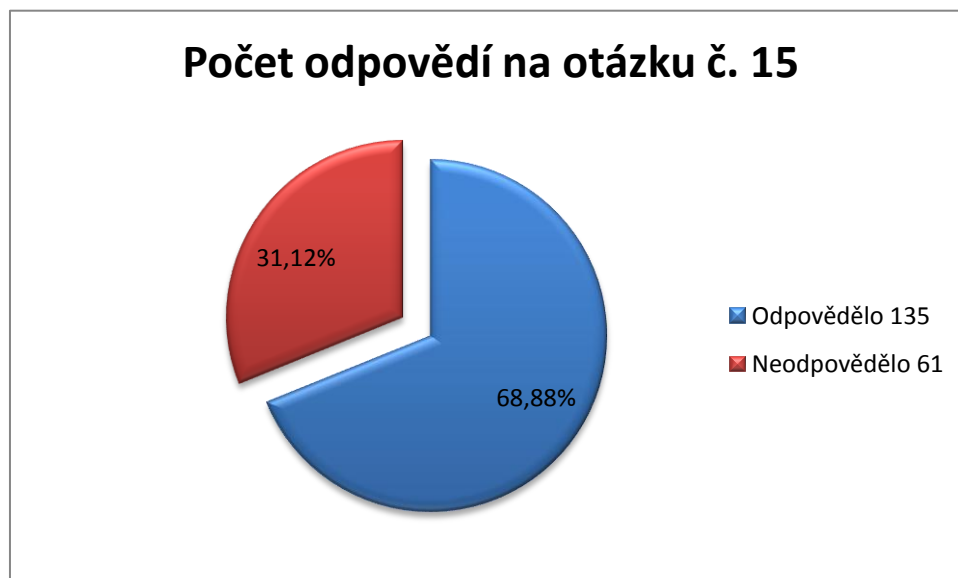
Otázkami s čísly patnáct a šestnáct se autorka ptala, či jsou podle respondentů informační tabule na zastávkách zajímavé a či se z nich dozvěděli něco o daném místě nebo městě. Otázky nebyly povinné. Odpovědí na otázku č. 15 bylo 135 a na otázku č. 16 bylo 134. Četnost odpovědí ukazují následující tabulky a grafy.

Tab. č. 14: Otázka č. 15

Jsou informační tabule na zastaveních zajímavé?	Počet odpovědí	Počet procent
Ano	115	85,19
Ne	20	14,81

Zdroj: zpracováno autorkou

Graf č. 9: Otázka č. 15

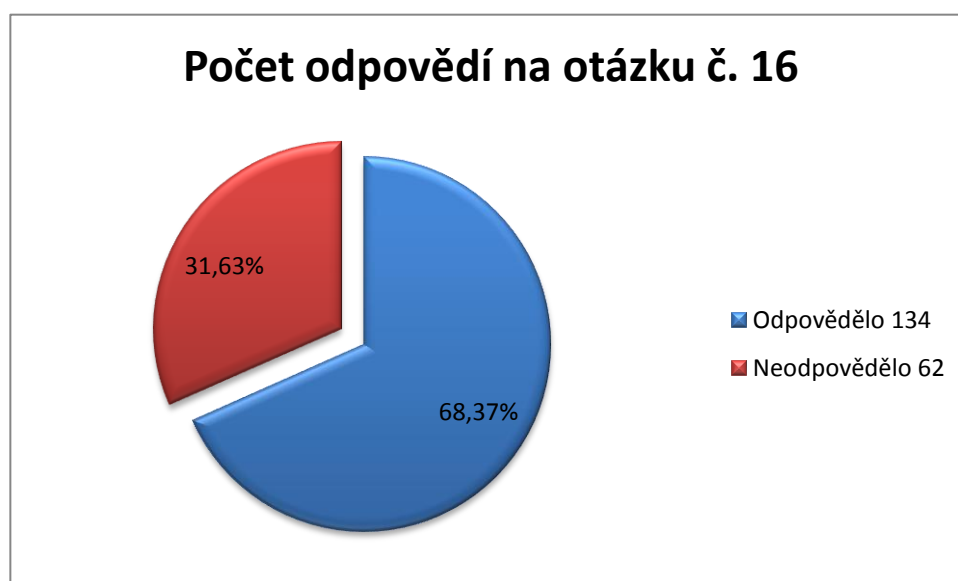
Zdroj: zpracováno autorkou

Tab. č. 15: Otázka č. 16

Dozvěděli se návštěvníci něco?	Počet odpovědí	Počet procent
Ano	117	87,31
Ne	9	6,72
Nevím	8	5,97

Zdroj: zpracováno autorkou

Graf č. 10: Otázka č. 16

Zdroj: zpracováno autorkou

Otázka č. 17: Našel (Našla) jste začátky naučných stezek snadno?

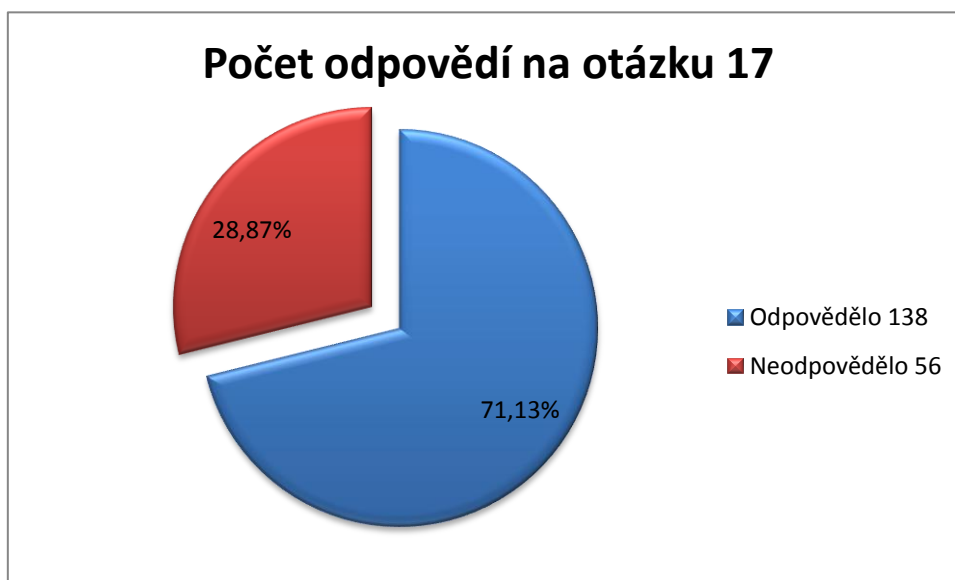
Touto otázkou autorka chtěla zjistit, jestli je začátek stezky snadno k nalezení, jestli ho najde každý a bez problému. Otázka nebyla povinná a tudíž nemuseli všichni odpovídat. Celkem odpovědělo 138 lidí a neodpovědělo 56 lidí.

Tab. č. 16: Otázka č. 17

Odpověď	Počet odpovědí	Počet procent
Ano	91	65,94
Ano, ale s menšími problémy	16	11,59
Ne	31	22,46

Zdroj: zpracováno autorkou

Graf č. 11: Otázka č. 17

Zdroj: zpracováno autorkou

Otázka č. 18: Jak byly trasy značeny?

Zde dotazovaní měli posoudit či jsou značky ke stezkám umístěny výborně, dostatečně, uspokojivě, neuspokojivě či jestli lidé neví, neumí posoudit. Četnost odpovědí zobrazuje Tab. č. 17. Otázka nebyla povinná, z grafu č.12 je zřejmé že tuto otázku nevyplnilo téměř 70% lidí (59 lidí)

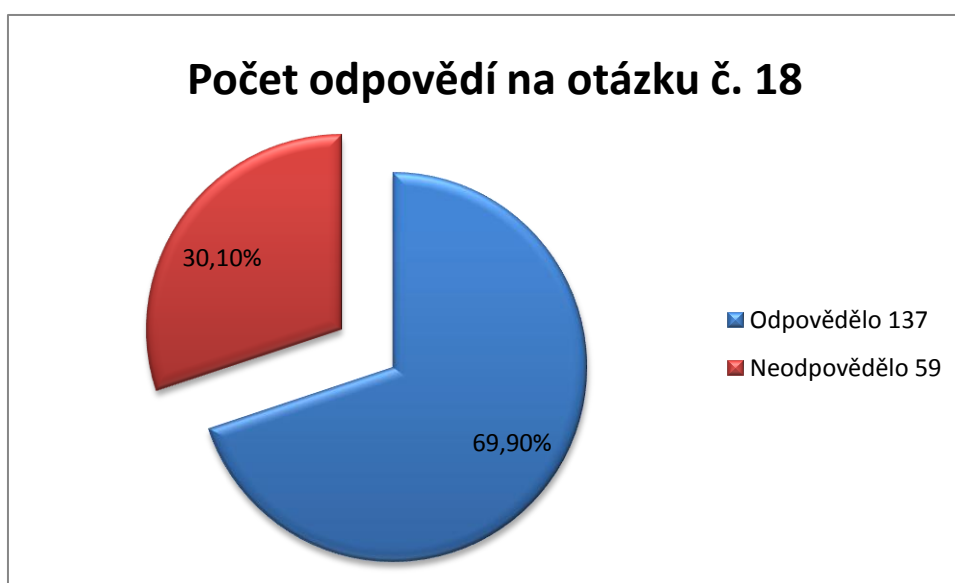
Tab. č. 17: Otázka č. 18

Jak byly trasy značeny?	Počet odpovědí	Počet procent
Výborně	42	30,66

Dostatečně	48	35,04
Uspokojivě	13	9,49
Neuspokojivě	3	2,19
Nevím, neumím posoudit	31	22,63

Zdroj: zpracováno autorkou

Graf č. 12: Otázka č. 18

Zdroj: zpracováno autorkou

Otázka č. 19: Jsou naučná stezky vhodné pro všechny (dospělí, rodiny s dětmi, starší lidé, školy, lidé na vozíku atd.)?

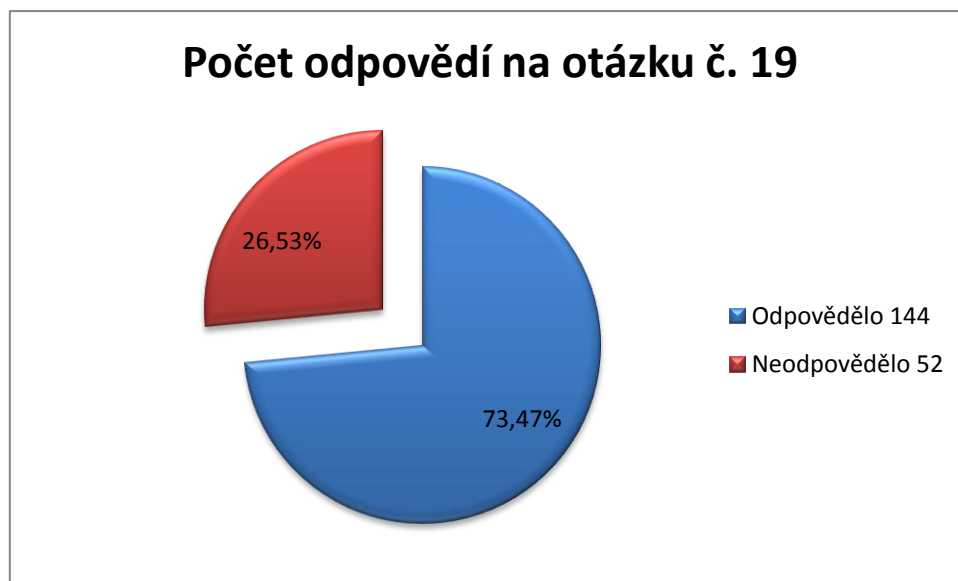
Otázka byla opět nepovinná a opět se autorka setkala s prázdnými kolonkami. Odpovědi ukazují následující tabulka a graf.

Tab. č. 18: Otázka č. 19

Jsou naučné stezky vhodné pro všechny?	Počet odpovědí	Počet procent
Ano	58	40,28
Ne	27	18,75
Nevím, neumím posoudit	59	40,97

Zdroj: zpracováno autorkou

Graf č. 13: Otázka č. 19

Zdroj: zpracováno autorkou

Otázka č. 20 - Je návštěvnost města právě díky naučným stezkám, podle Vás, větší?

Poslední otázka byla povinná. Měla za úkol zjistit, jestli je podle obyvatel návštěvnost jejich města právě díky naučným stezkám větší. Většina obyvatel si myslí, že návštěvnost díky stezkách větší není. To ukazuje následující tabulka.

Tab. č. 19: Otázka č. 20

Je návštěvnost větší?	Počet odpovědí	Počet procent
Ano	25	12,76
Ne	171	87,24

Zdroj: zpracováno autorkou

6.2 Analýza samotného výzkumu

Samotný výzkum byl proveden terénním výzkumem. Jak již bylo zmíněno v kapitole 3.4 - Výzkum, autorka procházela naučné stezky, aby ověřila správnost textů a překladů do cizích jazyků, jak jsou trasy značeny či jsou vhodné pro všechny, jak jsou naučné tabule umístěné, jestli jsou texty na tabulích shodné s texty v knihách nebo na internetu.

V úvodu naučných stezek jsou vždy všeobecné informace, tedy informace, kdy byly otevřeny, kde se nachází jejich začátek a konec, kdo naučnou stezku financoval a u První pivní podorlické stezky také charakteristika, která byla zjištěna z internetové strany hotelu Studánka.

Při výzkumu také autorka využila pomoci rodilého mluvčího z Polska, pana Rafała Blacharczyka, který byl ochotný s autorkou projít stezku Bylo nás pět a podívat se na polské překlady a také internetový článek pana Kráma, který ji k tomuto výzkumu inspiroval. Zde bylo důležité potvrdit chyby, které pan Krám ve svém článku napsal a našel na tabulích a popřípadě nalézt či nenalézt další chyby.

6.2.1 Městský vycházkový okruh BYLO NÁS PĚT aneb s Karlem Poláčkem a hrdiny jeho knih Bylo nás pět, Okresní město a Vyprodáno

O této naučné stezce se nenajde skoro nic na internetu a nikdo z místních o ní taky nic moc neví. Návštěvník se tedy musí vypravit do informačního centra, aby získal nějaké informace. Tam se například dozví, že existuje večerní putování s Petrem Bajzou, který je jednou z postav z knížky Bylo nás pět od Karla Poláčka, kterému je vlastně tato stezka věnována.

Článek s názvem Town's Habrová je se blbec (Krák, 2010) se zabývá touto stezkou a chybách v jejích textech. Jedná se například o velká písmena, interpunkce, kvantitu jak v češtině, tak angličtině i polštině. Také jsou zde, podle tohoto článku, použity i nesmyslné výrazy jako například vybudované sochy, či podsíňkový dům posledního domu s podsebitím (autor článku pak vysvětluje,

význam slov a jak by to mělo být správně - pozn. autorky). Autor článku zmiňuje i některé další chyby, které souvisí s informačními tabulemi.

6.2.1.1 Vznik a otevření

Naučná stezka Bylo nás pět vznikla 6. listopadu 2009. Je to projekt města Rychnova nad Kněžnou.

6.2.1.2 Financování stezky

Projekt CZ 3. 22./3.3.02/08.00221 Bylo nás pět, byl spolufinancován Evropskou unií z prostředků ERDF prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

6.2.1.3 Začátek, konec, délka trasy

Trasa má 11 zastavení. První zastavení se nachází na vlakovém nádraží a konečné na místě zvaném Altánek.

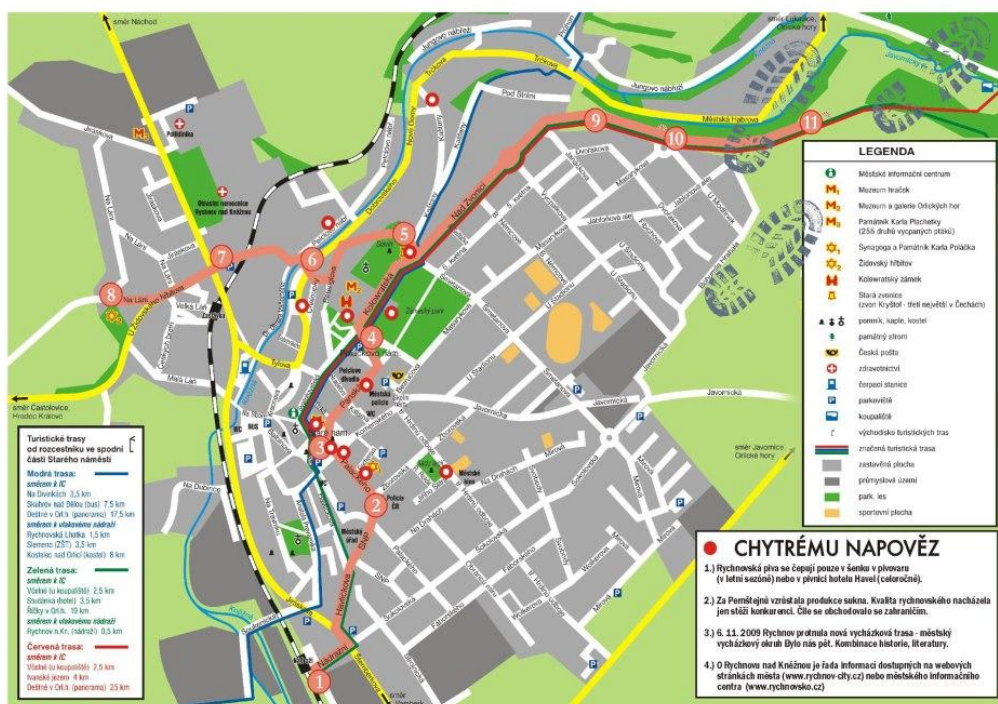
Délka trasy není známá, ale dle autorky je to cca 3 km. Trasu trvá projít cca. 2 hodiny.

Vhodná je pro rodiny s dětmi, ale podle názoru autorky, jen s většími dětmi, protože trasa vede přes schody a úzké travnaté uličky, na které kočárek není vhodný.

Celkový dojem z této naučné stezky je dobrý. Město je v celku čisté. Jen by bylo vhodné doplnit některé ukazatele směru. Od některých zastavení není zřejmé, kudy se má návštěvník vydat dále. Dále je tu úsek, který se musí projít dvakrát - návštěvník se musí vrátet. Je to od zastavení čísla pět do čísla osm (viz mapa níže).. Je vidět, že město si chtělo na tomto projektu dát záležet.

6.2.1.4 Mapa trasy

Obr. č. 5: Mapa trasy

Zdroj: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=318177444975735&set=a.31817434975736.1073741827.318163161643830&type=1&theater>, [staženo 28.5.2014]

6.2.1.5 Jednotlivá zastavení

1. Nádraží
2. Palackého ulice
3. Staré náměstí
4. Poláčkovo náměstí
5. Nad zvonící
6. Na nábřeží
7. U nemocnice
8. U židovského hřbitova
9. U vodojemu
10. Panoráma
11. Altánek

Na jednotlivých zastaveních jsou tabule rozděleny na dvě poloviny. Jedna (levá) se zabývá místem zastavení - historie, obecné informace. Druhá polovina

(pravá) je věnována úryvkům z knih K. Poláčka, které se váží s daným místem. Autorce ale vadí, že u úryvku je sice autor a rok, ale už tam nejsou napsány strany, na kterých úryvky návštěvník může najít.

Na některých zastaveních vlevo nahoře jsou umístěny i postavy z knihy Bylo nás pět. Některé postavy se na tabulích opakují. A právě u opakujících se postav autorka zjistila, že stejné postavy, mají na tabulích jinou barvu očí. Na prvním a osmém zastavení je Antonín Bejval, na obou obrázkách má hnědé oči. Druhé, šesté a jedenácté zastavení je bez postavy. Třetí zastavení střeží Petr Bajza, který zde má oči zelené, přičemž na čtvrtém zastavení má oči modré a na desátém zastavení oči hnědé. Na pátém zastavení se nachází Čeněk Jirsák s modrými oči, na sedmém Éda Kemlink také s modrými oči a na devátém zastavení je poslední z pěti postav Josef Zilvar s hnědými oči.

Jednotlivé informační texty jsou přeloženy do dvou jazyků - polského a anglického. Zde autorce právě chybí i jazyk německý. Jelikož do této krajiny jezdí hodně německých turistů a někteří z nich anglicky neumí.

Celkové hodnocení:

Jak jsou naučné stezky značeny?

Četnost ukazatelů na trase

nízká	1	2	3	4	5	vysoká
-------	---	---	---	---	---	--------

Ukazatelů na trase není mnoho. Zde se návštěvníci musí řídit podle mapy, kterou dostali v informačním centru nebo si ji mohli stáhnout na jejich internetových stránkách. Mapa je i na jednotlivých tabulích s označením místa, kde se návštěvník nachází. Jinak po cestě jiné ukazatele návštěvník nenajde.

Viditelnost ukazatelů na trase

nízká	1	2	3	4	5	vysoká
-------	---	---	---	---	---	--------

Informační tabule jsou velké, takže je téměř nemožné je přehlédnout. Viditelné jsou už z dálky.

Četnost tabulí na trase

nízká	1	2	3	4	5	vysoká
-------	---	---	---	---	---	--------

Informačních tabulí na trase je celkem jedenáct, což při více jako čtyř kilometrové trase je vcelku dobrý počet.

Čitelnost tabulí

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

K čitelnosti textu tabulí autorka nemá žádné výhrady. Písmena jsou přiměřeně velká k velikosti tabule. Text se dá číst i z trochu větší vzdálenosti.

Umístění tabulí

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Celkové umístění tabulí je dle autorky vcelku vhodné. U některých by sice autorka umístění trochu změnila nebo jen tabuli otočila nebo o pár metrů posunula. O tom se autorka zmiňuje u jednotlivých tabulí.

Vzdálenost mezi jednotlivými tabulemi

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Vzdálenosti mezi jednotlivými tabulemi se pohybují mezi 300 - 500 m, jen délka trasy mezi zastaveními osm až devět, která činí cca 1,1 km, jelikož se návštěvníci musejí vracet.

Vzdálenost celé trasy

přiměřená	1	2	3	4	5	nepřiměřená
-----------	---	---	---	---	---	-------------

Celá trasa dle autorky je cca 4,4 km. Což by mohli ujít jak malé tak velké děti, dospělí i návštěvníci se zvířaty.

Je naučná stezka obtížná?

Obtížnost

náročná	1	2	3	4	5	nenáročná
---------	---	---	---	---	---	-----------

Tato stezka je vedená, jako stezka vhodná pro rodiče s dětmi, turisty, prostě pro každého. Autorka s tímto názorem souhlasí, až na některá místa, která dle mapy vedou přes schodiště, koleje a také vede částečně po silnici a nezpevněných chodnících. Toto podle autorky není vhodné třeba pro kočárky, či pro lidi na invalidních vozících či aby děti chodili tuto trasu sami.

Jsou vystavěny mezi zastaveními nějaké lavičky či odpadkové koše?

ano, často	ano, ale málo	skoro vůbec	ne, vůbec
------------	---------------	-------------	-----------

Jelikož tato trase vede městem, tak o lavičky a odpadkové koše po trase není nouze. Lavičky se nevyskytují přímo u informačních tabulí, ale v jejich blízkosti je jich dost. Koše jsou umístěny po celé trase.

Vyskytují se na internetu informace o této naučné stezce?

Výskyt informací

žádný	malý	velký
-------	------	-------

O této naučné stezce se nenajde mnoho informací na internetu. Návštěvníci se o ní nedozví ani moc v informačním centru.

Zastavení č. 1 - Nádraží

Obr. č. 6: Nádraží

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Jak již bylo zmíněno, autorka nemá žádné výhrady k čitelnosti tabule. Velikost písmen je přiměřená velikosti tabule a není žádný problém texty přečíst.

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Tato tabule je umístěna vcelku dobře. Jen si návštěvník musí dát pozor na auta, protože se nachází na malém parkovišti před vlakovém nádraží a je blízko silnice.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

V tomto textu se dle autorky nevyskytují žádné chyby.

Jsou v anglických a polských textech chyby? Jsou překlady cizincům srozumitelné?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

V tomto textu se dle autorky nevyskytují žádné chyby.

Srozumitelnost

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Překlady na této tabuli jsou dle autorky a dle polského rodilého mluvčího srozumitelné.

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

První úryvek, který je napsán na tabuli, je z knihy *Bylo nás pět* (1984) a nachází se na straně 222. Úryvek se shoduje s textem v knize.

Druhý úryvek začínající slovy „My, kteří bydlíme v Palackého ulici..“ je taktéž z knihy *Bylo nás pět* (1984, s. 26) a taktéž se shoduje.

Třetí úryvek, který začíná takto: „V dálce tlumeně zazněla píšťala vlaku.“ je z knihy *Okresní město* (1953). Nachází se na začátku knihy na straně osm ve druhém odstavci. Ovšem dále už nepokračuje tak, jak je napsáno na tabuli. Tento úryvek je sestaven z vět z různých odstavců. Část odstavce s větou, která je uvedena, v knize zní tedy asi takto: „V dálce tlumeně zazněla píšťala vlaku. Žebrák

zpozoroval obchodníka Gustava Štědrého a smekl klobouk. Obchodník se dotkl okraje tvrdáku. Stál tu opřen o mohérový slunečník, podoben více úředníkovi než obchodníkovi." (Poláček, 1953, s. 8) Dále se o stráních píše v následujícím odstavci. „Píšťala vlaku zazněla silněji a tento zvuk se roztrávil o stráž, zarostlou akáty a ořeším. Z kanceláře vyšel pán v červené čapce a sňal skřipec. Obchodník si pohladil žlutý knír. Parostroj s rachotem se přisupal do nádraží." (Poláček, 1953, s. 8)

Zastavení č. 2 - Palackého ulice

Obr. č. 7: Palackého ulice

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

K čitelnosti tabule autorka nemá výhrady.

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Pro velkou skupinu lidí tu moc místa není. Tabule se nachází blízko policejní budovy na chodníku. Také se zde musí dávat pozor na auta, jelikož se nachází tato tabule u silnice. V okolí se nachází menší dětské hřiště a lavičky, kde si návštěvníci mohou odpočinout.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Dle autorky se na této tabule takové chyby nenachází.

Jsou v anglických a polských textech chyby? Jsou překlady cizincům srozumitelné?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

U překladu textu 1974 byl zbourán rodný dům Karla Poláčka, se autorka domnívá, že není vhodné překládat vlastní jména, tedy jméno Karla Poláčka, i když jen v závorce.

Srozumitelnost

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Dle autorky a polského rodilého mluvčího jsou překlady vcelku srozumitelné.

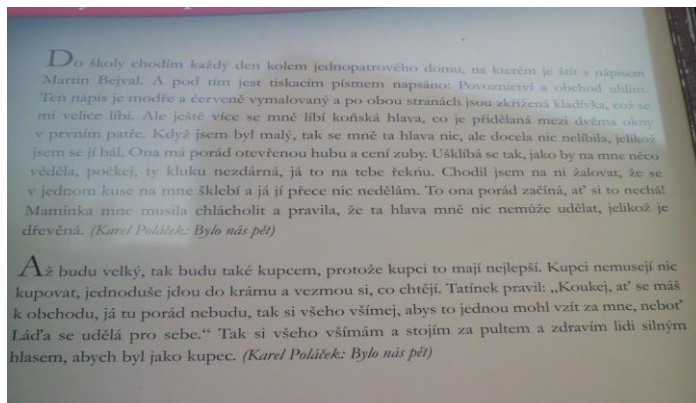
Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Na v pořadí druhé informační tabuli jsou dva úryvky z Poláčkovy knihy Bylo nás pět, které jsou na Obr. č. 8: Úryvky 1. První úryvek se nachází na straně jedenáct a Karel Poláček těmito slovy svou knihu začíná. Druhý se nachází na straně devadesát.

Obr. č. 8: Úryvky 1

Zdroj: zpracováno autorkou

Zastavení č. 3 - Staré náměstí

Obr. č. 9: Staré náměstí

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nehodné
--------	---	---	---	---	---	---------

Umístění této tabule je dobré. Nachází se uprostřed náměstí u kašny. Jen by tady autorka měla jednu připomínku a to, že by tabule s tímto textem mohla být

otočená směrem ke kašně a ne tak jak je. Autorka se o tomto zmiňuje, jelikož je tato tabule umístěna na kraji chodníčku a když si ji chce návštěvník přečíst, musí stát na parkovišti a když je před ní zrovna auto, má k ní návštěvník omezený přístup (viz Obr. č. 9: Staré náměstí). I zde se nachází lavičky a to hned před tabulí a odpadkový koš.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

V tomto textu je dle Kráma (2010) nesmyslný výraz v textu. Je zde uvedeno, že roku 1732 vyhořel poslední podsíňkový dům - přičemž zde bývali velké podsíně neboli podloubí.

Jsou v anglických a polských textech chyby? Jsou překlady cizincům srozumitelné?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Dle polského rodilého mluvčího Rafała Blacharczyka, který s autorkou tuto trasu absolvoval, se nachází nepřesnost v polském překladu. Na informační tabuli je napsáno: 1866 - wysadzenie lip, dle pana Blacharczyka by bylo lepší, kdyby bylo napsáno: 1866 - podsazenie lip.

Srozumitelnost

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Srozumitelnosti ani ta jedna chybka v polském překladu nebrání. Cizinci by neměli mít velký problém překladům rozumět.

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách?

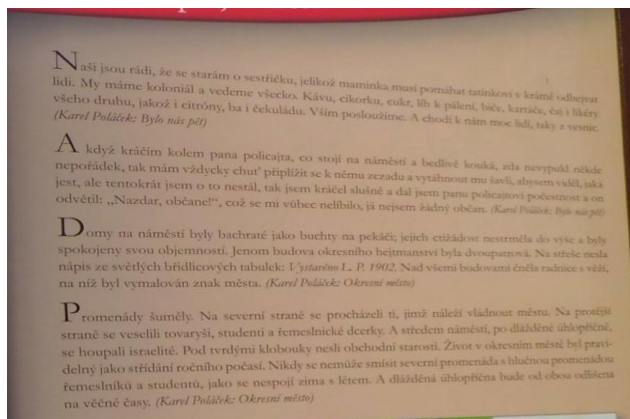
Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

První úryvek souvisí s domem, kde se nacházel koloniál Poláčků (nyní je tam banka ČSOB). Úryvek je z knihy Bylo nás pět (Poláček, 1984, s. 84-85).

Druhý úryvek je taktéž z knihy *Bylo nás pět* (Poláček, 1984, s. 168), ale v něm se nachází chyba. V úryvku na tabuli je slovo **policajta**, ale v knize je napsáno, že kráčí kolem pana **polecajta**.

Obr. č. 10: Úryvky 2

Zdroj: zpracováno autorkou

Třetí úryvek je z knihy *Okresní město* (Poláček, 1953, s. 14) a začíná jím čtvrtá kapitola.

Čtvrtý úryvek je opět z *Okresního města* (Poláček, 1953, s. 15), ale dle autorky se neshoduje s textem v knize. Na tabuli je text značně pozměněn.

Zastavení č. 4 - Poláčkovovo náměstí

Obr. č. 11: Poláčkovovo náměstí

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Autorka by tuto tabuli umístila raději do středu náměstí (nyní je umístěna na druhém konci náměstí u silnice), kde je více místa pro skupiny lidí a rodiče nemusí tolik hlídat své děti. Ale co se týče textu, který je na tabuli, tak umístění je správné, jelikož je vidět na všechny budovy, o nichž je řeč.

Nachází se zde hodně laviček a odpadkové koše. Blízko je i hospůdka s venkovním posezením.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Na této tabuli se nachází jen drobná chyba. Autoři napsali, že v roce 1694 zde byl postaven Mariánský sloup před zámek, přičemž ve slově MARIÁNSKÝ by mělo být na začátku malé písmeno (upozorňuje na to článek pana Kráma (2010)).

Jsou v anglických a polských textech chyby? Jsou překlady cizincům srozumitelné?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Polský překlad je dle autorky a polského rodilého mluvčího celkem v pořádku.

V anglickém překladu jsou ale chyby. **Rychnovsko** je přeloženo jako **rychnov's land** či věta **1675-1690 vystavěn zámek** je přeložena jako **1675-1690 a castle was Buit** a mělo by být **a castle was built**.

Srozumitelnost

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

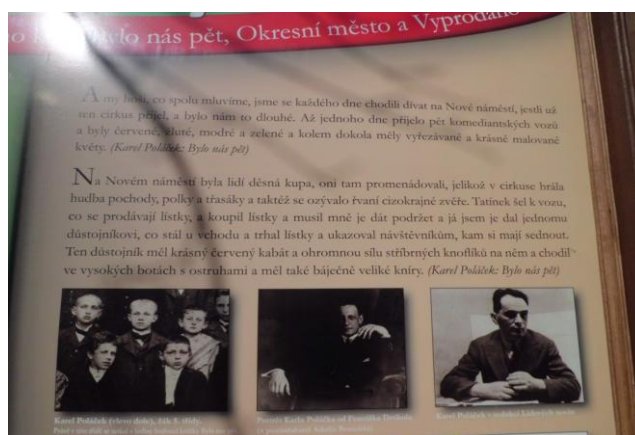
Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

První úryvek je převzat ze strany 142 z knihy *Bylo nás pět* (Poláček, 1984) a je tvořen dvěma odstavci. První odstavec v knize končí slovy „ ... a bylo nám to dlouhé.”

Obr. č. 12: Úryvky 3

Zdroj: zpracováno autorkou

Zastavení č. 5 - Nad zvonící

Obr. č. 13: Nad zvonící

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Informační tabule se nachází přímo u křižovatky jedné z hlavních silnic a je zde málo místa pro skupinu lidí.

Je zde zmínka o rychnovském pivovaru, ale ten přímo odtud vidět není a není ani součástí této naučné stezky.

V okolí této tabule byl nepořádek, neposekaná tráva a díra v plotě, která je zde dle místních už od roku 2009, tedy od doby, kdy se tabule zde umístila.

Obr. č. 14: Díra v plotě

Zdroj: Josef Krám, Dostupné online z: http://czechfolks.com/plus/wp-content/uploads/2010/02/5_dira.jpg [staženo 5. 6. 2014]

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Jsou v anglických a polských textech chyby? Jsou překlady cizincům srozumitelné?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Chyby, o nichž se zmiňuje i článek pana Kráma (2010) existují. Například bell Kryštof was moulded/**Cast**, má být **cast**, **gymnasium** znamená tělocvična, jedině v Evropě je to gymnázium, překlad by měl být asi **grammar school** a název

Slavín by autorka také do angličtiny asi nepřekládala, je zde uveden jako **Pantheon**. Také **zvonice byla postavena** je zde přeloženo jako a **belfry was Constructed**, přičemž by mělo být **constructed** a též **the student's hostel was Completed**, místo **completed**.

Také v polském překladu je nejasnost. V textu u roku 1934 chybí jedno slovo na konci. Píše se, že w miejscu spalonego gimnazjum (1918) powstaje park zwany **Slavin**. Název parku ve větě chybělo. Na to autorku také upozornil rodilý mluvčí.

Krám (2010) ve svém článku zmiňuje také podle něj špatný překlad kostela Nejsvětější Trojice (kościół Trójcy Przenajświętszej). Do srovnání v článku dává, že v Polsku se kostely nazývají například jako uroczystość Najświętszej Trójcy a že se nejčastěji používá kościół Trójcy Świętej (Wrocław) anebo kościół Świętej Trójcy (Warszawa). Pan Blacharczyk ovšem proti překladu, který je na tabuli, neměl žádné námítky.

Srozumitelnost

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

První úryvek se nachází v knize Bylo nás pět (Poláček, 1984, s. 46) a druhý v knize Okresní město (Poláček, 1953, s. 188).

Zastavení č. 6 - Na nábřeží

Obr. č. 15: Na nábřeží

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

K umístění tabule nemá autorka velké výhrady. Texty na tabuli se týkají okolí místa, kde je tabule postavena. Blízko je lavička a koš. Tabule se nachází na parkovišti, takže je tu dost místa. Jen cesta k této tabuli není moc vhodná pro kočárky a popř. invalidní vozíky, protože vede přes schody.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Jsou v anglických a polských textech chyby? Jsou překlady cizincům srozumitelné?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Zde autorku pan Blacharczyk upozornil na pár chyb. Překlad k roku 1916 by změnil. Napsáno je: 1916 zbudowano obiekt przystanku kolejowego Rychnov n. Kn. - Láň. Podle rodilého mluvčího by mělo být spíše: 1916 zbudowano stacja kolejowa pomiędzy Rychnov nad Kněžnou - Láň.

Taktěž 1938-1939 by pan Blacharczyk změnil. Místo 1938-1939 przebudowano pawilon zakaźny, by opravil na 1938-1939 postawiono powilon zakaźny. Přímý překlad původního textu by zněl, že infekční pavilon by byl přestavěn a ne zbudován.

Srozumitelnost

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

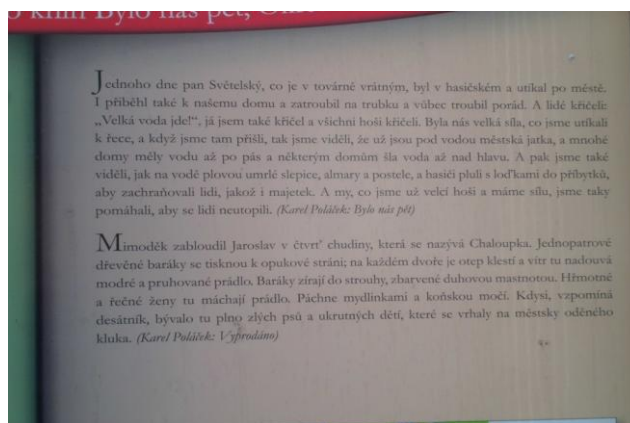
Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

První úryvek si návštěvník stezky může přečíst v knize Bylo nás pět (Poláček, 1984, s. 131) a druhý v knize Vyprodáno (Poláček, 1961, s. 35-36).

Obr. č. 16: Úryvky 4

Zdroj: zpracováno autorkou

Zastavení č. 7 - U nemocnice

Obr. č. 17: U nemocnice

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

K této tabuli musí jít návštěvník přes železný most a železniční koleje. Nachází se na parkovišti u nemocnice a blízko silnice a za tabulí stojí stojan s přívodem elektrické energie nebo něčeho podobného, není na něm nic značeno.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

O tomto zastavení se píše i v již zmíněném článku od pana Kráma (2010). Autorka cituje: „1916 byla postavena budova železniční zastávky na Láni – no, budova, ona to byla dřevěná bouda. Nic víc a nic míň. “ A podle fotografie níže je to pravda.

Obr. č. 18: Zastávka Rychnov n. Kn. - Láň

Zdroj: Dostupné online z:
<http://czechfolks.com/plus/2010/02/02/josef-kram-town's-habrova-je-se-blbec/> [staženo
2014-06-08]

Jsou v anglických a polských textech chyby? Jsou překlady cizincům srozumitelné?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Srozumitelnost

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Oba úryvky jsou z knihy Vyprodáno (Poláček, 1961, s. 74). Oba se nachází na téže straně - druhý úryvek na tabuli je pokračováním toho prvního. Je to odstavec v knize hned pod ním.

Zastavení č. 8 - U židovského hřbitova

Obr. č. 19: U židovského hřbitova

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

K této tabuli by autorka uvítala nějaké značení na křižovatce. Zde návštěvník musí opravdu jít podle mapy a část cesty vede po silnici.

Nachází se na nezpevněném travnatém povrchu, blízko silnice. Kolem byli neostříhané keře.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Autorka nenašla žádné chyby. Ovšem vypustila by text o kostelu sv. Havla, který na tomto místě není. Nachází se blízko Starého náměstí.

Jsou v anglických a polských textech chyby? Jsou překlady cizincům srozumitelné?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Autorka by zde nepřekládala název kaple, který je přeložen do anglického jazyka jako Chapel of Transfiguration Lord nebo The cemetery chapel of the Transfiguration.

Srozumitelnost

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

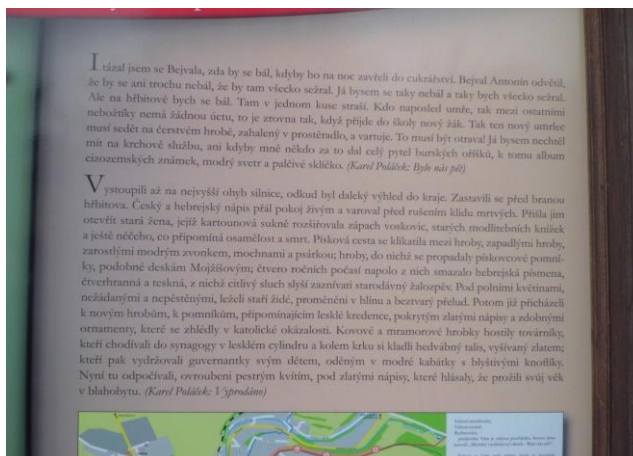
První úryvek se nalézá v knize Bylo nás pět (Poláček, 1984, s. 25) a druhý v knize Vyprodáno (Poláček, 1961, s. 74-75). Je to pokračování úryvků ze šestého zastavení.

Druhý úryvek je tvořen třemi odstavci. První odstavec končí větou „...*, co připomíná osamělost a smrt.*“ (Poláček, Vyprodáno, 1961, s. 75). Dále odstavec v knize pokračuje větou: „*Pozdravila s kamennou tváří a mlčky se vzdálila, přidržujíc si k ústům žinilkový šátek.*“ (Poláček, Vyprodáno, 1961, s. 75).

Druhý odstavec končí takto: „*Pod polními květinami, nežádanými a nepěstěnými, leželi staří židé, proměnění v hlínu a beztvary přelud.*“ (Poláček, Vyprodáno, 1961, s. 75) Tak končí i odstavec v knize.

Věta: „...; *čtvero ročních počasí napolo z nich smazalo hebrejská písmena,*...“ se drobně liší od věty, která je napsána v knize. Vyznačená část věty, která je uvedena na tabuli, není napsána úplně v souladu s knihou, kterou má autorka k dispozici. V knize je napsáno spojení **s nich**. Ovšem autoři tabulí mohli mít nejspíše jiné vydání, než autorka této práce.

Obr. č. 20: Úryvky 5

Zdroj: zpracováno autorkou

Poslední odstavec začíná slovy: „Potom již přicházeli k novým hrobům,...“ I v tomto odstavci je malá odlišnost. Napsáno je: „... továrníky, kteří **chodívali do synagogy**...“. V knize je ale uvedeno: „ ... továrníky, kteří **chodili do synagogy**...“. Opět to může být zaviněno jiným vydáním knihy.

Zastavení č. 9 - U vodojemu

Obr. č. 21: U vodojemu

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
---------------	---	---	----------	---	---	-----------------

Umístění autorka považuje za vcelku vhodné při zohlednění místa. Jen text by autorka pozměnila. Text o koupališti ve Včelném by tam nedávala, protože toto koupaliště je od tohoto místa ještě daleko a není odtud ani vidět. Fotografie odpovídají místu. Autorka zachytila ze stráně kousek od tabule spodní fotografii zobrazující pohled do průhonu.

Obr. č. 22: Pohled do průhonu 19.-20. století

Zdroj: zpracováno autorkou

Obr. č. 23: Pohled do průhonu 2014

Zdroj: zpracováno autorkou

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	----------	---	---	---	---	--------------

Jsou v anglických a polských textech chyby? Jsou překlady cizincům srozumitelné?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	---	----------	---	--------------

Dle článku Kráma (2010) je opět v anglickém překladu chyba. Nedvídkův mlýn je zde přeložen jako Nedvikov's mill, přičemž by mělo být Nedvidek's mill.

Taktéž open air pool in Včelné was open 1934, je také špatně přeloženo.

Autorka by to spíše přeložila jako outdoor swimming pool in Včelný was opened 1934.

Polský překlad také není tak, jak by měl být. Napsáno je: „...niedaleko Nedwídkowa młyna, kąpielisko w miejscowości Včelné otwarto w 1934“. Pokud se tedy bere v úvahu, že autoři tabulí v anglickém překladu přeložili spojený Nedwídkův mlýn, tak by se to mělo přeložit i v polském jazyce a místo, kde koupaliště vzniklo, se jmenuje Včelný, ne Včelné. Přeloženo by to měly být tedy ...niedaleko Nedwídkowego młyna, kąpielisko w miejscowości Včelný otwarto 1934.

Taktéž je to i u roku 1708, kdy byla vystavěna část Nové domy. Do anglického jazyka byly Nové domy přeloženy a do polského ne. Buď by to mělo být tedy přeloženo do obou jazyků a nebo do žádného. Tak překlad by měl tedy znít takto: zbudowamo dzielnica Nowe domy. Ale jelikož je to název části města, překládat by se to nemělo.

Srozumitelnost

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

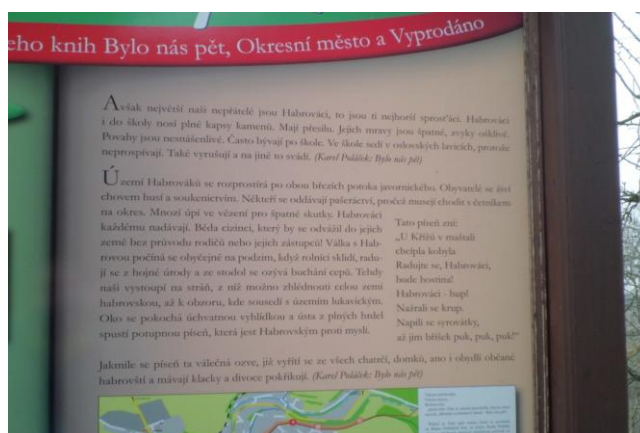
Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Oba úryvky z knih pochází z knihy Bylo nás pět (Poláček, 1984). První se nalézají na straně 27 a druhý na straně 27-28.

Obr. č. 24: Úryvky 6

Zdroj: zpracováno autorkou

První úryvek je část odstavce v knize.

Druhý úryvek je na tabuli tvořen dvěma odstavci, ale v knize jsou odstavce tři. První je shodný. Druhý odstavec v knize začíná slovy: „Válka s Habrovou počíná...” a pokračuje slovy písně. Třetí je pak shodný.

Zastavení č. 10 - Panoráma

Obr. č. 25: Panoráma

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Tabule stojí na travnaté nezpevněné ploše.

Od devátého do desátého zastavení vede úzká nezpevněná cesta, která vede částečně i nad skálou. Dle autorky není vhodná pro kočárky, popř. invalidní vozíky.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Jsou v anglických a polských textech chyby? Jsou překlady cizincům srozumitelné?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Srozumitelnost

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Na tuto tabuli byl napsán jen jeden úryvek z knihy *Vyprodáno* (Poláček, 1961, s. 111), který zní: „*Viktor se zalíbením patřil do kraje, ohraničeného modrým pásmem hor, které se na obzoru vzdouvaly jako nepokojné moře. Miloval tu zemi starodávnou, nevzrušeně se koupající v sluneční záři; chtěl vysloviti podiv nad věčnou spanilostí tohoto kraje a pravil: „Letos se nám to vydařilo.“ Přicházeli ke skupině modřínů, zahalených v modravém průsvitném závoji; rostly nad zbrázděnou opukovou stěnou, pod níž líně bublal mělký potok.*”

Autorka tento úryvek našla v knize a zjistila, že je vytvořen ze dvou odstavců z knihy. První odstavec končí slovy: „... *Letos se nám to vydařilo.*” Zde to není ale celý odstavec knihy. Po slovech „*nepokojné moře.*” není tečka, ale středník a věta pokračuje dále: „...; *chtělo se mu zapět chvalo zpěv na hnědě čtverce čerstvě zoraných polí a na lesy, které z dálky připomínaly černé, chlupaté housenky; i pravil: „Udělal se nám hezky.*” *Miloval tu zemi...* (Poláček, *Vyprodáno*, 1961, 111)

Poslední věta úryvku, je věta, kterou začíná další odstavec knihy, ale na tabuli celý není.

Zastavení č. 11 - Altánek

Obr. č. 26: Altánek

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Umístění dalšího zastavení na místo zvané Altánek je dle autorky vhodné. Toto místo je dle autorky zajímavé a z tohoto místa je vidět za jasného počasí daleko. Altánek zná každý obyvatel Rychnova. Tabule je umístěna na travnaté ploše. Blízko je koš i lavička. V době, kdy autorka toto místo navštívila, byla zde spousta odpadků. Autorka by také místní altánek zrenovovala, jelikož je už odřený, jsou shnilé prkna atd.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Jsou v anglických a polských textech chyby? Jsou překlady cizincům srozumitelné?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	---	---	---	--------------

Chyby se dle autorky nachází jak v polském, tak i v anglickém překladu.

V polském překladu v textu: Již přes 200 let stojí u cesty z Městské Habrové ke koupališti javor babyka - ponad 200 lat - Klon polny przy drodze z Městské Habrové do kapieliska (obwód 365 cm, wysokość 10 m) je pomíchané polské a české skloňování. Má být: ponad 200 lat - Klon polny przy drodze z Miejskiej Habrowej nebo lépe z Městská Habrová do kapieliska (obwód 365cm, wysokość 10m).

V anglickém jazyce je dle článku Kráma (2010) chyba v názvu Městská Habrová. Ta je přeložena jako Town's Habrová. Přičemž vlastní názvy se nepřekládat nemají. Autorka cituje z textu pana Kráma, kde vnuk Karla Poláčka Martin Jelinowicz napsal: „*Mestska Habrova? Zde je na miste mala poznamka. Vec nelze prelozit, pokud neni smysl jasny. Co se tim myslí? Mestska ctvrt Habrova? Pak bych to prelozil Town's Quarter Habrova. Town's Habrova nedava smysl.*” nebo John Rais napsal: „*Mestska Habrova je nazev zrovna jako Rychnov nad Kneznou a ja bych slovo “Mestska” neprekladal, nechal bych cely vyraz v cestine, tedy Mestska Habrova.*”

Srozumitelnost

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	---	---	---	--------------

U roku 1922 je špatné pořadí slov. Rodilý Polák to sice pochopí, ale neřek by to tak. Napsáno je: otworzono niedaleki teatr naturalny Vostřebala w miejscowości Včelné. Má být, dle rodilého mluvčího: 1922 niedaleko miejscowości Včelný był otworzony teatr naturalny Vostřebalovo.

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách?

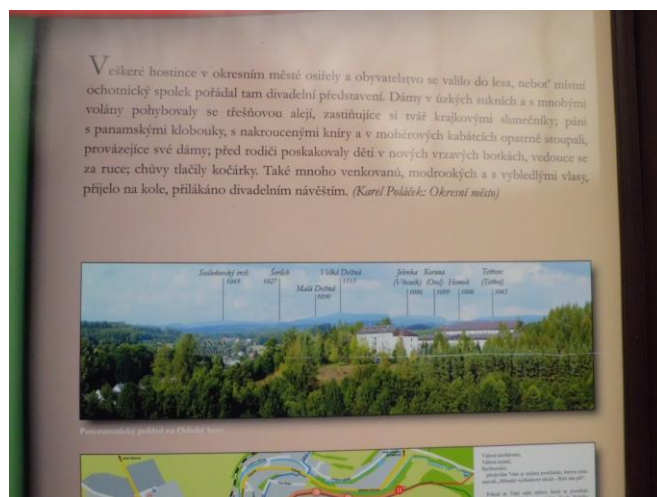
Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	---	---	---	--------------

Na fotografii níže (viz.) je vyfocen úryvek, který se týká Vostřebalova divadla, o kterém je zmínka na tabuli. Taktéž je zobrazen na fotografii výhled s popisky hor, které jsou za jasného počasí k vidění.

Úryvek návštěvník najde v knize Okresní město (Poláček, 1953, s.220). V úryvku je drobná chyba. V poslední větě nemá být za slovy „...s vybledlými vlasy...” čárka.

Obr. č. 27: Úryvky 7

Zdroj: zpracováno autorkou

6.2.2 První podorlická pivní stezka (se zkratkou PPP stezka)

Obr. č. 28: PPP 1

Zdroj: zpracováno autorkou

6.2.2.1 Vznik a otevření

První podorlická pivní stezka byla poprvé zpřístupněna 30. března 2013 v Letovisku Studánka jako společný projekt Městského Podorlického pivovaru a Letoviska Studánka, dle internetové strany hotelu Studánka. (Dostupné online z: <http://www.hotelstudanka.cz/pivni-stezka>)

6.2.2.2 Financování stezky

Tato stezka je plně financována z vlastních zdrojů Městského Podorlického pivovaru s.r.o. a Matrix Hotels s.r.o. - provozovatele hotelu Studánka bez jakýchkoliv dotací. (Dostupné online z: <http://www.hotelstudanka.cz/pivni-stezka>)

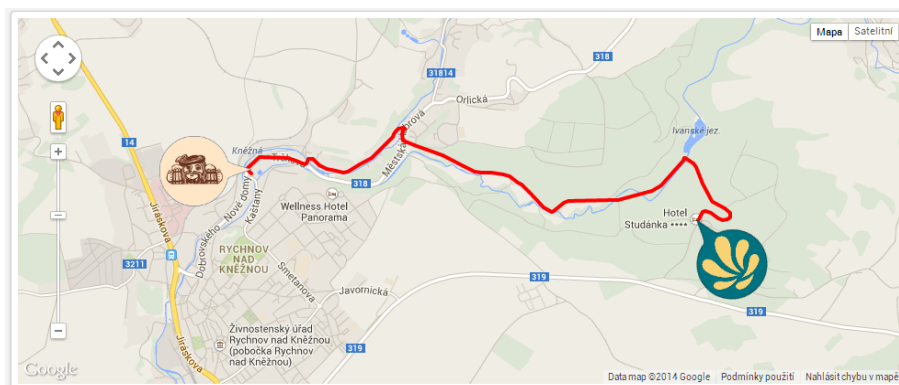
6.2.2.3 Začátek, konec, délka trasy

Trasa začíná v Městském Podorlickém pivovaru Rychnova nad Kněžnou a končí v Letovisku Studánka. Má 13 zastavení.

Délka trasy je cca 3,5 km, podle internetové strany hotelu Studánka i Pivního šenku. . (Dostupné online z: <http://www.hotelstudanka.cz/pivni-stezka>, <http://www.pivni-senk.cz/podorlicka-pivni-stezka>)

Ovšem dle google maps je to cca 4,2 km. (dostupné online z <https://www.google.cz/maps/dir/50.1717811,16.27859/50.1717701,16.2835371/50.171926,16.>

Obr. č. 30: Mapa PPP 2

Zdroj: Dostupné online z: <http://www.pivni-senk.cz/podorlicka-pivni-stezka> [staženo 29.6.2014]

První mapu nahoře (Obr. č. 29: Mapa PPP 1) autorka vyfotila na jedné ze sedmi tabulí na trase. Druhou návštěvník nalezne na internetové stráně Pivního šenku, který je součástí pivovaru a kterou může návštěvník najít i na místě.

6.2.2.6 Zastavení

Jednotlivá zastavení jsou rozdělena do dvou částí - Habrová a Les Včelný, jak je vidět na Obr. č. 29: Mapa PPP 1. Zastavení s informačními tabulemi nejsou nijak pojmenována. Autorka tedy některé z nich pojmenovala dle místa, kde se nachází.

1. Pivovar - Pivní šenk
2. Habrová
3. Nedvídkův mlýn, Rodný domek V.A. Junga
4. Kněžná, Habrovská skála
5. Studánka ve verších, Studánecká kaplička
6. Koupaliště, Vostřebalovo divadlo v přírodě,
7. Osobnosti Studánky (zde končí informační tabule)
8. Libušinka
9. Ivanská skála
10. U poustevníka
11. U vodníka
12. Koncertní cesta

13. Studánka

Jednotlivá zastavení jsou označena také béžovým trojúhelníkem s nápisem První pivní podorlická stezka (viz. Obr. č. 31: Značka stezky) a nebo jen šipkou, která zobrazuje značení naučné stezky.

Obr. č. 31: Značka stezky

Zdroj: Dostupné online z: <http://www.pivni-senk.cz/uvod> [staženo 29.6.2014]

Tuto naučnou stezku autorka nebude autorka rozebírat tak detailně, jak již bylo řečeno, jako naučnou stezku Bylo nás pět. Je to z důvodu nenalezení nebo nedání tabulí na zastavení, která jsou značena na mapě viz Obr. č. 29: Mapa PPP 1 nebo jsou značena jen trojúhelníky s nápisem nebo jen šipkou.

Na této naučné stezce se má návštěvník seznámit s nádherným okolím Rychnova nad Kněžnou a projít se lesoparkem Včelným, který je opředen nejružnějšími pověstmi. (Volně podle internetové strany Pivního šenku)

Dle Pivního šenku je První podoorlická pivní stezka uzpůsobena tak, aby si tu na své přišli jak dospělí, tak i děti. Po cestě na návštěvníky čeká řada odpočívadel a informačních tabulí. Budou-li mít návštěvníci štěstí, počká na ně na Ivanském jezeře vodník Kristiánek, nebo poustevník Ivan na Ivanské skále. Návštěvník zjistí, jak je to s tradicí vaření piva v tomto regionu, přečte si zajímavé pověsti spojené s lesem Včelným a obdivovat může místní faunu a flóru. Nikde jinde návštěvník nepotká tak velká mraveniště, jak právě v lesoparku Včelný. Prohlédnout si návštěvník může i úly pro včely poustevnice, obdivovat může soutok řeky Kněžny s Javornickým potokem. Pokud se návštěvníci rádi koupou, mohou po cestě využít přírodní městské koupaliště nebo se svlažit u Ivanského jezera. Okolí pivní stezky je také ideálním místem pro houbaření či rybaření. Na trase dlouhé dva a půl kilometru na návštěvníky čeká opravdu bohatá nabídka zajímavostí, přírodních krás a tajemství opředených míst. (Volně podle internetové strany Pivního šenku)

Celé texty, které jsou na tabuli napsány, jsou dostupné online z: <http://www.hotelstudanka.cz/pivni-stezka-historie>. Jak se autorka dozvěděla, většina textů, které jsou na tabuli napsány, pochází z knihy od Josefa Kráma - Průvodce Rychnovem nad Kněžnou a čtení o Poláčkově městě.

Tato naučná stezka je vhodná jak pro dospělé, tak pro děti i cyklisty, až na některá místa, která budou uvedena u jednotlivých zastaveních. Trasa není moc náročná a vede většinou po asfaltové cestě. Ovšem na některá zastavení (například na zastavení s číslem deset) se musí po strmé pěšince jít na skálu, což není vhodné pro menší děti nebo už vůbec se tam nedostanou kočárky či invalidní vozíky.

Celkové hodnocení:

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Četnost ukazovatelů na trase

nízká	1	2	3	4	5	vysoká
--------------	---	---	---	---	---	---------------

Ukazatelé cesty jsou skoro na každém zastavení. Jsou to malé bílo-zelené šipky a na každém zastavení je i značka této naučné stezky (viz Obr. č. 31: Značka stezky).

Viditelnost ukazovatelů na trase

nízká	1	2	3	4	5	vysoká
--------------	---	---	---	---	---	---------------

Viditelnost některých ukazovatelů byla v době procházení nízká, jelikož byli zakryti vysokou trávou nebo k zastavení s číslem deset žádný ukazatel směru nebyl - návštěvník tedy nemůže vědět, že má jít po strmé cestě na skálu, kde se zastavení nachází.

Četnost tabulí na trase

nízká	1	2	3	4	5	vysoká
--------------	---	---	---	---	---	---------------

Četnost tabulí není dle autorky přiměřená. Na trase je jen sedm tabulí, ale zastavení je třináct. Informační tabule jsou jen na zastaveních jedna až sedm, od čísla osm do čísla třináct jsou jen značky přidělané na tabulce jiné trasy, která vede podobnou cestou.

Čitelnost tabulí

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	---	---	---	--------------

Čitelnost tabulí vzhledem k velikosti tabule je vcelku dobrá. Autorka by však uvítala méně textu.

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
---------------	---	---	---	---	---	-----------------

Umístění některých tabulí není vhodné vzhledem k textu na nich. Více u jednotlivých zastaveních.

Vzdálenost mezi jednotlivými tabulemi

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	---	---	---	--------------

Vzdálenost mezi jednotlivými zastaveními není stejná. Vzdálenost mezi prvním a druhým zastavením je cca 400 metrů, mezi druhým a třetím cca 50 m. Mezi třetím a čtvrtým je vzdálenost 100 metrů, mezi čtvrtým a pátým, pátým a šestým je to cca 700 metrů. Vzdálenost mezi šestým a sedmým zastavením čítá cca 500 metrů, mezi sedmým a osmým cca 200 metrů, mezi osmým a devátým, devátým a desátým cca 400 metrů. Mezi desátým a jedenáctým zastavením je to cca 250 metrů, jedenáctým a dvanáctým cca 300 m a mezi dvanáctým a posledním třináctým zastavením je to cca 400 metrů.

Vzdálenost celé trasy

přiměřená	1	2	3	4	5	nepřiměřená
------------------	---	---	---	---	---	--------------------

Vzdálenost celé trasy je cca 4,2 km. Vede po zpevněné, většinou po asfaltové cestě. K zastavení deset se musí po strmé nezpevněné úzké cestě na skálu, takže na tohle zastavení se nedostanou kočárky, lidé na vozíku a autorka by nedoporučovala, aby tam šli malé děti.

Zastavení č. 1 - Pivovar - Pivní šenk

Obr. č. 32: Pivovar

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Čitelnost tabule by mohla být větší, dle autorky této práce, kdyby na ní nebylo tolik textu.

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nehodné
--------	---	---	---	---	---	---------

Umístění tabule je vhodné, bere-li se v úvahu text na tabuli. Ten se zabývá právě Městským podorlickým pivovarem a Podorlickou sodovkárnou.

Tabule se nachází blízko silnice a zatáčky. Pro větší skupinu lidí není až tak moc místa.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Ve všech částí textu se nenachází chyby.

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách (na internetu)?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Celý text je shodný s textem na internetové straně <http://www.hotelstudanka.cz/pivni-stezka-historie>.

Text Dřevoprůmysl Adolf Bouček pochází z knihy Josefa Kráma. Text se nachází na straně 50 na internetové straně <http://www.e-invent.eu/magazin/pruvodce-rychnovem/index.html>.

Dolní text o pivu Kaštan není nikde zveřejněn.

Zastavení č. 2 - Habrová

Obr. č. 33: Habrová

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Na této tabuli je textu méně, než na tabuli předchozí.

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Umístění tabule je vcelku vhodné. Chyba je, že se nachází opět blízko hlavní silnice a blízko silnice vedlejší.

Umístění v rámci textu je také vcelku vhodné. Texty na této tabuli se zabývají Habrovou, která zde začíná a dalším rychnovským pivem, tentokrát Habrovákem. Je tu také zmínka o Poláčkových prózách Císařské manévry na vrchu Budíně z Lidových novin.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Žádné chyby autorka nenašla.

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách (na internetu)?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

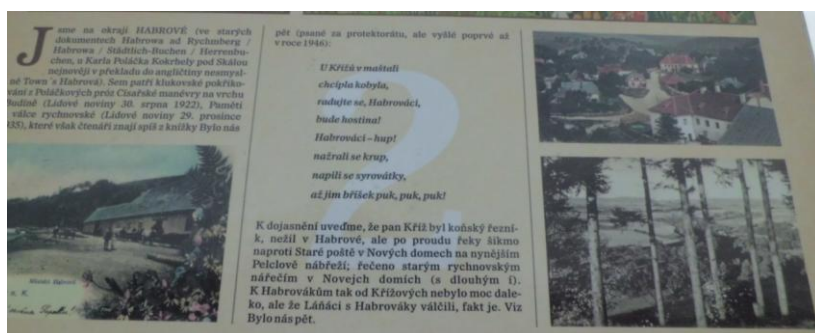
Zde je text o Habrové shodný s textem na internetu. Je převzat z knihy Rychnovský průvodce a čtení o Poláčkově městě (Krámpál, 2004, s. 62, dostupné online z: <http://www.e-invent.eu/magazin/pruvodce-rychnovem/index.html>).

Jak se autorka zmínila dříve, je zde zmínka o Poláčkových prózách z Lidových novin. Ovšem tyto texty se nacházejí i v knížce Bylo nás pět. Jeden úryvek z této knížky je i na tabuli:

**U Křížů v maštali
chcípla kobyla.
Radujte se, Habrováci,
bude hostina!
Habrováci - hup!
Nažrali se krup.
Napili se syrovátky,
až jim bříšek puk, puk, puk!**

(Karel Poláček, Bylo nás pět, 1984, s. 28)

Obr. č. 34: Úryvky 8

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak je vidět na obrázku (viz Obr. č. 34: Úryvky 8) a na úryvku výše, který je opsaný přímo z knihy *Bylo nás pět*, nejsou úplně shodné. Liší se v ukončování vět.

Autorka by v textu o Habrové vynechala podle ní narážku na druhou naučnou stezku v Rychnově nad Kněžnou. Text se zabývá o původních názvech Habrové a autoři stezky uvedli i nepovedený název anglického překladu *Town's Habrová* z druhé naučné stezky.

Zastavení č. 3 - Nedvídkův mlýn, Rodný domek V. A. Junga

Obr. č. 35: Nedvíkův mlýn, Rodný domek V. A. Junga

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Opět je zde hodně textu a také jsou v něm obrázky. Autorce připadá pak text nepřehledný.

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Umístění je vcelku vhodné s ohledem na text. Tabule se zmiňuje o Nedvídkově mlýně a rodném domku V. A. Junga, který jsou na dohled.

Umístění s ohledem na terén není až tak dobré. Návštěvníci musejí dávat pozor na auta, které projíždějí po vedlejší cestě, po které naučná stezka vede. Pro větší skupinu je tu dost místa.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Dle autorky je text o Nedvídkově mlýně, V. A. Jungovi i text o pivu Zilvar bez chyb.

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách (na internetu)?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Texty o Nedvídkově mlýně a domku V. A. Junga jsou shodné s texty na internetové stránce <http://www.hotelstudanka.cz/pivni-stezka-historie>. Tyto texty návštěvník může nalézt i v knize Rychnovský průvodce a čtení o Poláčkově městě (Krám, 2004, s. 53-54).

Zastavení č. 4 - Kněžná, Habrovská skála

Obr. č. 36: Kněžná, Habrovská skála

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Zde je opět hodně textu. A také obrázky v textu.

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Umístění tabule je vhodné s ohledem na text, který se zabývá řekou Kněžnou a za ní Habrovskou skálou. Dole je opět text o pivu, tentokrát o pivu Kněžna.

Tabule se nachází na travnaté ploše kousek od silnice. Je zde místo pro větší skupinu lidí.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Text je dle autorky bez chyby.

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách (na internetu)?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Texty o řece a o skále jsou shodné jak s texty na internetové straně hotelu Studánka, tak s texty v knize Rychnovský průvodce a čtení o Poláčkově městě od Kráma (2004, s. 52 a 53)

Zastavení č. 5 - Studánka ve verších, Studánecká kaplička

Obr. č. 37: Studánka ve verších, Studánecká kaplička

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Zde je méně textu. Autorce se text pak četl lépe.

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Umístění tabule je vzhledem k textu vcelku nevhodné. Text se zabývá Studánkou a Studáneckou kapličkou, které s místem, kde je tabule umístěna, nemají nic společného. Nachází se až na konci této naučné stezky. Také je zde text o pivu Kvadrian.

Umístění tabule také není dle autorky vhodné. Nachází se na travnaté ploše, není k ní ani pořádná cestička, jen taková, kterou si návštěvníci vychodili sami. Pro větší skupinu lidí je tu místa dost.

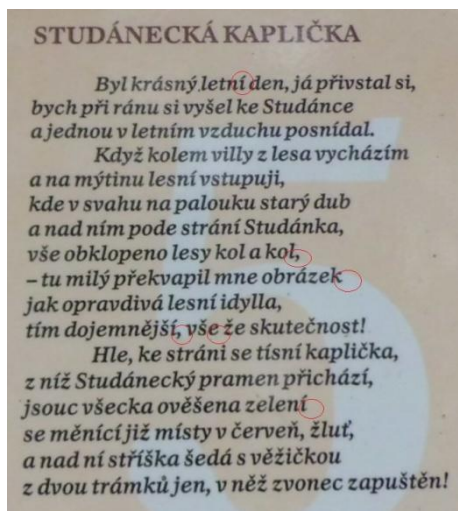
Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Dle autorky jsou chyby v čárkách na konci odstavců v básni a také uprostřed jejího textu. Tyto chyby se vyskytují i na internetové stránce (viz obrázek níže).

Obr. č. 38: Chyby

Zdroj: zpracováno autorkou

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách (na internetu)?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Text zde není úplně totožný s textem na internetu. V úryvku je mýlka ve slově letní, kdy na internetu je slovo s krátkým i na konci (viz. Obr. č. 38: Chyby - první verš). Texty se shodují i v chybách.

Zastavení č. 6 - Koupaliště, Vostřebalovo divadlo v přírodě

Obr. č. 39: Koupaliště, Vostřebalovo divadlo v přírodě

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Na této tabuli je opět hodně textu a obrázky v něm.

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Umístění je vcelku vhodné, ale opět blízko silnice. Pro větší skupinu lidí je místa dost.

Umístění s ohledem na text je vcelku vhodné. Až na text o Josefu Vycpálkovi, který by měl patřit spíše k zastavení Ivanská skála.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách (na internetu)?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Část textu o koupališti je převzat ze spisku Rychnovu do památníku od Josefa Kalise a zní: „Koupelna ve bělidle paní Slavíkové rovněž nevyhovuje, ani jednak není vždy přístupnou, jednak voda z pravidla jest příliš studena. Vezměme za bernou minci informaci, že funkci onoho koupadla můžeme přiřknout asi pět metrů dlouhé prkenné kůlně.“ (Kalis, 1891, s. 52)

Text o Vostřebalově divadle se nachází i v knize J. Kráma Rychnovský průvodce a čtení o Poláčkově městě na straně 60. Ovšem úryvek, který je napsán níže, není na tabuli úplný, jako je v knize.

V textu je úryvek z knihy Okresní město, který zní: : „Veškeré hostince v okresním městě osiřely a obyvatelstvo se valilo do lesa, neboť místní ochotnický spolek pořádal tam divadelní představení...“ (Poláček, 1953, s. 220). Tento úryvek byl také použit na jedenáctém zastavení naučné stezky Bylo nás pět.

Obr. č. 40: Nápis na Ivanské skále

Zdroj: KRÁM, Josef, [cit. 2014-06-30]. Dostupné z: <http://www.e-invent.eu/magazin/pruvodce-rychnovem/index.html>

Na tabuli u textu o J. Vycpálkovi se nachází obrázek z Ivanské skály (viz Obr. č. 40: Nápis na Ivanské skále). Píše se na něm (autorka citát převzala z knihy J. Kráma): „ V této samotě čeští bratři za krutých pronásledování našli útulek poslední. Slzami předků zroseno jsou, toto místo budiž každému věrnému Čechu posvátno.“(Kráma, 2011, s. 59). Autorem tohoto textu je právě Josef Vycpálek.

Všechny texty jsou shodné s texty na internetové stráně hotelu Studánka i s texty v knihách.

Zastavení č. 7 - Osobnosti Studánky

Obr. č. 41: Osobnosti Studánky

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Opět je na tabuli hodně textu.

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nehodné
--------	---	---	---	---	---	---------

Umístění tabule není s ohledem na text vcelku vhodné. Texty se zabývají osobnostmi Studánky. S místem, kde se tabule nachází, nemají nic společného.

Tabule se nachází na hned u asfaltové cesty. Tady to už autorce nevádí, protože sem už auta nesmějí. Okolo tabule je dost místa pro skupinu.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Obr. č. 42: Chyby 2

OSOBNOSTI STUDÁNKY

15. května 1892 přijel do Rychnova Antonín Dvořák. Do Častolovic přijel vlakem ve 3 na 3, doprovázen manželkou, dcerou, violoncellistou Hanušem Wihanem a houslistou Ferdinandem Lachnerem. Po přivítání v Častolovicích se odjelo deseti kočáry do Rychnova údolím Kněžny a kolem 4. hodiny vjeli do města. Tam veliký špalír v Palackého ulici vítal hosty voláním slávy a nazdar. Po hodinovém odpočinku se dostavili tři umělci do koncertního sálu Puch-weinova, který se byl zatím až do nejmenšího kou-tečka slavnostně zaplnil. Po koncertu byly nadšené ovace i na náměstí. O 8. hodině odjeli na banket do Studánky, jehož se zúčastnilo 22 osob. Zaznamejme z dobového tisku:

Banket ve Studánce uspokojil p. Frič úplně. Právem můžeme prohlásiti, že nezklamal a dobrou pověst' svoji jen utvrdil. Menu bylo následující: 1. Polévka Julien, 2. čerstvý pstruh s máslem, 3. rostbeauf obložený, 4. smažená kuřata se zeleným hráškem, 5. sněhule se chadeaux, 6. zmrzlina, 7. sýr gorgonsolský a ementálský a vína. Obsluha byla vzorná, vše šlo jako elektricky.

Zdroj: Dostupné online z: <http://www.hotelstudanka.cz/pivni-stezka-historie> [staženo 2014-06-30]

Obr. č. 43: Chyby 2a

OSOBNOSTI STUDÁNKY

15. května 1892 přijel do Rychnova Antonín Dvořák. Do Častolovic přijel vlakem ve 3/4 na 3, doprovázen manželkou, dcerou, violoncellistou Hanušem Wihanem a houslistou Ferdinandem Lachnerem. Po přivítání v Častolovicích se odjelo deseti kočáry do Rychnova údolím Kněžny a kolem 4. hodiny vjeli do města. Tam veliký špalír v Palackého ulici vítal hosty voláním slávy a nazdar. Po hodinovém odpočinku se dostavili tři umělci do koncertního sálu Puch-weinova, který se byl zatím až do nejmenšího kou-tečka slavnostně zaplnil. Po koncertu byly nadšené ovace i na náměstí. O 8. hodině odjeli na banket do Studánky, jehož se zúčastnilo 22 osob.

Zaznamejme z dobového tisku:

Banket ve Studánce uspokojil p. Frič úplně. Právem můžeme prohlásiti, že nezklamal a dobrou pověst' svoji jen utvrdil. Menu bylo následující: 1. Polévka Julien, 2. čerstvý pstruh s máslem, 3. rostbeauf obložený, 4. smažená kuřata se zeleným hráškem, 5. sněhule se chadeaux, 6. zmrzlina, 7. sýr gorgonsolský a ementálský a vína. Obsluha byla vzorná, vše šlo jako elektricky.

16. března 1946 po návštěvě Zdeňka Nejedlého (na snímku se spisovatelkou Marií Pujmanovou) bylo pojmenováno jeho jménem NÁMĚSTÍ DR. ZDĚNKA NEJEDLÉHO. Na Studánce přenocoval a druhý den byl uvítán členy MNV, v Národním domě pronesl dlouhou politickou řeč na schůzi, svolané organizací KSČ, před polednem navštívil reálné gymnázium, v internátu se zúčastnil slavnostního oběda a odpole dne mluvil na schůzi SČM u Havlů. Připomeňme, co se neví: Kvůli písni Kocourkovských učitelů (vznikli 1914 právě v Rychnově) „Život je pes“, napsané na konci 2. světové války, měli problém po roce 1945. On se jí cítil dotčen a cítil v ní narážku na svou osobu (Protože co snědla a po čem tak zbledla / to byla známá bedla jedlá / místo jedlá byla nejedlá / už za ní nechodím na špacír / do lesa zeleného).

Zdroj: zpracováno autorkou

Chyby v textu na tabuli se nevyskytují. Ovšem v textu na internetové stránce ano. Rozdíly jsou vyznačeny na Obr. č. 42: Chyby 2 a Obr. č. 43: Chyby 2a. První chybě se mohli autoři stezky vyhnout, kdyby místo 3/4 na 3 napsali čas 14:45.

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách (na internetu)?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Texty jsou shodné.

Další zastavení nemají informační tabule.

Zastavení č. 8 - Libušinka

Obr. č. 44: Libušinka

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Nelze hodnotit - není informační tabule.

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Zde autorka nebude hodnotit umístění tabule, ale jen značku naučné stezky. Tato značka v době návštěvy nebyla skoro vidět, jelikož byla kolem veliká tráva.

Značka je umístěna na tabuli jiné trasy, která tudy vede. Tato tabule stála dál od asfaltové silnice a přes trávu se k ní ani skoro nedalo dostat (viz obrázek níže).

Pokud by autorka měla hodnotit místo, nechápe, proč je šipka (popř. i tabule jiné trasy) zrovna tady. Studánka Libušinka, tedy cesta k ní, vede dříve.

Na obrázcích výše (Obr. č. 44: Libušinka a Obr. č. 45: Zastavení č.8 - foto ze silnice) je vidět, že šipka je umístěna opačným směrem, tedy ne od pivovaru k hotelu, ale od hotelu k pivovaru. Od hotelu se dá jít také, ale pak by tady měla být šipka i na druhou stranu.

Zde by autorka také přivítala alespoň číslo zastavení. Jelikož už autoři stezky se rozhodli nedávat velké tabule, mohli na šipku (lépe šipku, jelikož značka (viz Obr. č. 31: Značka stezky) této naučné stezky tu není) dát alespoň číslo zastavení.

Obr. č. 45: Zastavení č.8 - foto ze silnice

Zdroj: zpracováno autorkou

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	---	---	---	--------------

Nelze hodnotit.

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách (na internetu)?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	---	---	---	--------------

Nelze hodnotit.

Zastavení č. 9 - Ivanská skála

Obr. č. 46: Ivanská skála

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Nelze hodnotit.

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Umístění tabule nelze hodnotit, jelikož žádná tabule této naučné stezky tu není. Není zde ani značka či šipka naučné stezky. Autorka jen podle mapy a toho, že tuto cestu zná, poznala, že se jedná o další zastavení.

U tohoto zastavení je akorát tabule jiné trasy, konkrétně cyklotrasy Od Studánky ke Studánce, která vede velmi podobnou trasou jako První pivní podorlická stezka.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Nelze hodnotit.

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách (na internetu)?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	---	---	---	--------------

Nelze hodnotit.

Zastavení č. 10 - U poustevníka

Obr. č. 47: U poustevníka

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	---	---	---	--------------

Nelze hodnotit. K tomuto zastavení opět žádná informační tabule není. Jen tabule jiné stezky.

Umístění tabule

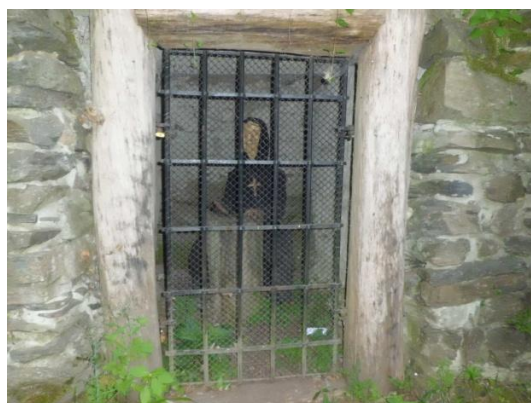
vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
---------------	---	---	---	---	---	-----------------

Umístění tabule nelze hodnotit. Autorka zde hodnotí umístění značky a šipky.

Šipka je umístěna správným směrem. Ale pokud jde někdo od hotelu, tak by šipka mohla být i opačným směrem. Autorka by vytkla značení k tomuto zastavení. Desáté zastavení se nachází na Ivanské skále, což kdo neví, kde je postava poustevníka Ivana, tak toto zastavení snadno přehlédne. Chybí značení (šipka) ukazující cestu na Ivanskou skálu. Cesta je úzká a strmá s nerovným povrchem a schody. Rozhodně se po ní nedostane kočárek či invalidní vozík. Také pro malé děti tato cesta dle autorky není vhodná. Zábradlí by potřebovalo opravit.

Co se týče místa, to je zajímavé, vhodné. Jen by autorka přivítala informační tabuli s komentáři o tomto místě.

Obr. č. 48: Poustevník Ivan

Zdroj: zpracováno autorkou

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	---	---	---	--------------

Nelze hodnotit.

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách (na internetu)?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	---	---	---	--------------

Nelze hodnotit.

Zastavení č. 11 - U vodníka

Obr. č. 49: U vodníka

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Nelze hodnotit.

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Umístění tabule nelze hodnotit. Autorce opět chybí tabule patřící k První pivní podorlické stezce. Hodnotit lze jen umístění značky a šipky naučné stezky. Toto umístění je vhodné, má hezkou atmosféru díky jezeru, místní přírodě a pověstmi.

K tomuto zastavení vede neupravená kamenitá cesta, po které návštěvník musí jít, ale nikde není ukazatel, že tudy se má jít. Poté návštěvníkovi nemusí být jasné, jestli se má vydat kolem celého jezera nebo jen po hrázi k soše vodníka, chybí zde ukazatelé směru.

Místo není vhodné pro větší skupinu lidí, není zde dostatek prostoru. Také je tu problém s přístupností s kočárky či invalidními vozíky.

Obr. č. 50: Socha vodníka

Zdroj: zpracováno autorkou

Obr. č. 51: Ivanské jezero , foceno z hráze

Zdroj: zpracováno autorkou

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Nelze hodnotit.

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách (na internetu)?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Nelze hodnotit.

Zastavení č. 12 - Koncertní cesta

Obr. č. 52: Koncertní cesta

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	---	---	---	--------------

Nelze hodnotit.

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
---------------	---	---	---	---	---	-----------------

Umístění tabule nelze hodnotit. I na tomto zastavení jsou pouze šipky se značkou První pivní podorlické stezky.

Na zastavení jsou ukazatelé obou směrů - jak od pivovaru k hotelu, tak i od hotelu k pivovaru. Značky jsou umístěny opět na tabuli s textem patřící k jiné stezce. Ukazatelé jsou umístěny kousek od asfaltové cesty, která už vede do kopce přímo k hotelu Studánka, který je už od tohoto místa vidět. Ovšem u tohoto zastavení se nachází spousta mravenišť, takže autorka nedoporučuje se zde moc zastavovat.

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	---	---	---	--------------

Nelze hodnotit.

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách (na internetu)?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	---	---	---	--------------

Nelze hodnotit.

Zastavení č. 13 - Studánka

Obr. č. 53: Studánka

Zdroj: zpracováno autorkou

Jak jsou naučné stezky ve městě značené?

Čitelnost tabule

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Čitelnost tabule na posledním zastavení je vcelku dobrá, i když se zde nachází opět hodně textu.

Umístění tabule

vhodné	1	2	3	4	5	nevhodné
--------	---	---	---	---	---	----------

Umístění tabule je vhodné. Nachází se hned naproti hotelu. Od této tabule je vidět Studánecká kaplička, hotel, Villa, patřící k hotelu i fontána a za nimi včelí úly.

Když návštěvník čte tabuli, stojí na pevném asfaltovém povrchu.

Tato tabule se nachází i na samém počátku této trasy - u pivovaru (viz Obr. č. 28: PPP 1)

Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Četnost chyb

malá	1	2	3	4	5	velká
------	---	---	---	---	---	-------

Autorka zde nenašla žádné velké pravopisné chyby. Pouze stylistické.

Na tabuli se také píše, že zde trasa začíná, přičemž na webových stránkách pivovaru i hotelu se píše, že trasa začíná u pivovaru.

Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách (na internetu)?

Míra shody

malá	1	2	3	4	5	velká
-------------	---	---	----------	---	---	--------------

Text na tabuli se dle autorky vcelku shoduje, až na pár maličností, nejvíce v čárkách mezi slovy.

1. Na tabuli je napsáno, že začíná Městským Podorlickým pivovarem **s.r.o.** Rychnov nad Kněžnou a končí letoviskem Studánka. Na internetu je napsáno: Městský Podorlický pivovar Rychnov nad Kněžnou - Letovisko Studánka. Rozdíl je tedy ve zkratce **s.r.o.**
2. Délka je dle tabule cca 2,5 km, ale dle internetové strany hotelu je to už cca 3,5 km.
3. V odstavci Značení trasy je na internetu text zkrácen. Končí zde slovy: .. vazbou na historii, přičemž na tabuli tyto slova pokračují. Píše se: ..vazbou na historii, kterou některými texty přiblížil PhDr. Josef Krám.
4. V odstavci Vznik a otevření chybí ve větě pod nadpisem na konci tečka, na tabuli je.
5. Tvůrci stezky - Na webové stránce hotelu ve větě pod názvem opět chybí zkratka s.r.o. za slovy Městský podorlický pivovar a to ve dvou případech.
6. U odstavce o financování chybí pomlčka mezi slovy. Mělo by tedy být: Tato pivní stezka je plně financována z vlastních zdrojů Městského Podorlického pivovaru s.r.o. a Matrix Hotels s.r.o. - provozovatele hotelu Studánka bez jakýchkoliv dotací.
7. U charakteru stezky chybí na internetové straně hotelu čárky, oddělující slova v první větě. Na tabuli jsou. Dále by autorka podotkla, že stezka podle autorky, neprochází Panskou Habrovou, jak se píše na internetu i na tabuli, ale Městskou Habrovou. Opět za Městským podorlickým pivovarem chybí na internetu zkratka s.r.o. U tohoto textu také chybí na tabuli rozdělení odstavců. První odstavec

na tabuli by měl být tvořen podle internetu dvěma odstavci. Ten druhý by měl začínat slovy: Pivní stezka vzhledem...

V další odstavci k charakteru stezky je čárka ve větě, která by tam být neměla (na internetové straně není): Cestou poznáte i včelí úly pro včely poustevnice, obrovská mraveniště typická pro les Včelný,... Mezi slovy mraveniště a typická je na tabuli čárka. Věta dále pokračuje: ... zjistíte, proč se tak přírodní lesopark jmenuje, na Ivanské skále najdete v jeskyni poustevníka Ivana... Mezi těmito slovy, konkrétně mezi zjistíte a proč se tak .. chybí na internetu čárka. Na tabuli je.

V dalším odstavci k charakteru stezky chybí na internetu opět čárka, a to mezi slovy jednotlivé zastávky a věnované stromům. Na tabuli je. Takže má být - Jednotlivé zastávky, věnované stromům a rostlinám... Tady se autoři zmiňují o tabulích jiné cesty, konkrétně o cyklostezce od Studánky ke Studánce, která prochází velmi podobnou trasou a na jejíž tabulích se nachází od zastavení osm šipky se značkou První pivní podorlické stezky.

7 Shrnutí výsledků

Při provedení a následném vyhodnocení dotazníkového šetření se autorka setkala s nevolí vyplnit dotazník. Ačkoliv byli obyvatelé Rychnova nad Kněžnou upozorněni, že dotazník nezabere hodně času a je anonymní, nevyplnili zasláný dotazník. Až na druhý rozesílací pokus lidé zareagovali kladně a celkem autorce přišlo 294 odpovědí.

Z dotazníku vyplynulo, že mnozí obyvatelé mají povědomí o existenci naučné stezky Bylo nás pět, ale že od roku 2013 existuje i První pivní podorlická stezka, to už mnozí nevěděli. Celkem alespoň o nějaké naučné stezce vědělo téměř 79% respondentů (viz. Tab. č. 3: Otázka č. 3). Co se týče počtu zastavení a kudy naučné stezky vedou, to vědělo jen pár respondentů (viz. Tab. č. 7: Otázka č. 8 a Tab. č. 8: Otázka č. 9). Jak ukazuje Tab. č. 4: Otázka č. 4 lidé se o naučných stezkách dozvídají především od svých přátel či známých Při otázce, zda naučné stezky lidé prošli, většina lidí odpověděla, že stezku prošli nebo že prošli alespoň jednu. Na otázku, čím je naučné stezky zaujali, dotazovaní odpovídali různě. Nejčastěji však svým tématem a následně historií míst, úryvky atd. (viz. Tab. č. 12: Otázka č.13). Co se týče zajímavosti informačních tabulí, většina si myslí, že zajímavé jsou a ani by většina neměnila žádné zastavení. Značení tras podle 48 obyvatel je dostatečné a podle 42 obyvatel je výborné. Jestli jsou naučné stezky vhodné pro všechny 59 lidí neumí posoudit a 58 lidí si myslí, že ano. Přičemž autorka by z vlastního průzkumu v terénu některé části tras pro děti a například pro lidi na vozíku nedoporučovala, neboť na některá zastavení je pro některé nepřístupný terén.

Poslední otázka v dotazníku zněla, jestli je návštěvnost města díky naučným stezkám, podle obyvatel, větší. Autorka se setkala s odpovědí zápornou a to od více než 87% respondentů.

Výzkum v terénu autorce přinesl velké poznatky o historii a okolí města. Autorka se dozvěděla spoustu cenných informací z textů na tabulích. Ovšem jak ukazují tabulky ve výzkumu (viz. kapitola 6.2 a dále), byly v textech chyby a nepřesnosti. Autorka též myslela, že dle map (Obr. č. 29: Mapa PPP 1, Obr. č. 30: Mapa PPP 2) najde všechny zastavení bez problému. První pivní podorlickou stezku procházela autorka dvakrát, jelikož nemohla najít zastavení s označením

číslem devět a deset (zastavení číslo devět nebylo vůbec značeno a k zastavení číslo deset nevedl žádný ukazatel). U této stezky také chyběli některé informační tabule (zastavení je třináct, ale jen na sedmi prvních zastaveních informační tabule byly). Dále na této stezce není zřejmé, jestli se má Ivanské jezero obcházet kolem dokola nebo jít jen k vodníkovi, u kterého je značka stezky a pak se vrátit a jít dál směrem ke Studánce.

7.1 Odpovědi na výzkumné otázky (ilustrační přehled)

1. Jak jsou naučné stezky ve městě Rychnov nad Kněžnou značené?

Dle respondentů, kteří vyplňovali dotazník, byly trasy značeny dostatečně (zde se bralo v úvahu četnost ukazovatelů a značek).

Kritéria hodnocení:

- a. četnost ukazovatelů
- b. viditelnost ukazovatelů
- c. čitelnost tabulí
- d. četnost tabulí
- e. umístění tabulí
- f. vzdálenost mezi jednotlivými tabulemi
- g. vzdálenost celé trasy

Odpovědi na podotázky od písmene a. až g. se nachází v jednotlivých kapitolách 6.2.1 a 6.2.2.

2. Vyskytují se pravopisné či stylistické chyby v českých textech na informačních tabulích?

Řešení této otázky našla autorka při výzkumu v terénu. Při procházení naučné stezky Bylo nás pět ty chyby opravdu byly a nejen v překladech, ale i v českých textech či podle autorky i v úryvcích.

U PPP stezky autorka našla jen pár nepatrných chyb, co se týče slov v textu na tabuli. Chyby spíše našla v textech na internetových stránkách hotelu Studánka, viz Obr. č. 38: Chyby a Obr. č. 42: Chyby 2.

3. Jsou v anglických a polských textech chyby? Jsou překlady cizincům srozumitelné?

Zde musí autorka odpovědět, že ne vždy by cizinci mohli přeloženým textům do jejich jazyka rozumět. A některé výrazy jsou přeloženy nesprávně. Tento

fakt se týká ale jen stezky Bylo nás pět, protože První pivní podorlická stezka je jen v českém jazyku. Chyby dokazuje i autorčina konzultace s polským rodilým mluvčím, který by některá slova přeložil jinak a někdy celé věty měl problém pochopit, protože bylo přeházené pořadí slov.

4. Shodují se texty či úryvky z knih na tabulích s úryvky v jednotlivých knihách či texty na internetu (míra shody)?

Ve více jak polovině případů se texty či úryvky shodovaly s texty v jednotlivých knihách či texty na internetu. To se autorka snažila zjistit ve svém terénním výzkumu.

5. Jsou vystaveny mezi zastaveními nějaké lavičky či odpadkové koše?

Lavičky či odpadkové koše s ohledem na obě trasy se vyskytují vcelku často. Ovšem někdy ne přímo na trase, ale poblíž trasy.

6. Jsou naučné stezky Bylo nás pět a První pivní podorlická stezka obtížné?

Obtížnost obou tras není dle autorky nijak náročná. Až na pár míst, které autorka zmiňuje ve svém výzkumu v terénu.

7. Vědí obyvatelé Rychnova nad Kněžnou o zdejších naučných stezkách?

Předvýzkum ukázal, že až 79% respondentů ví, že ve městě existuje alespoň jedna naučná stezka. 196 respondentů odpovědělo, že jsou naučné stezky ve městě dvě.

8. Je návštěvnost právě vystavením naučných stezek větší?

Dle autorky i většiny respondentů se návštěvnost vystavením naučných stezek nezvětšila.

9. Vyskytují se na internetu informace o naučné stezce Bylo nás pět?

Informace přímo o této naučné stezce nejsou, dle autorky, skoro žádné.

10. Existují na internetu informace o První pivní podorlické stezce?

Informace o PPP stezce jsou hned na dvou internetových stránkách a to na:

- <http://www.pivni-senk.cz/podorlicka-pivni-stezka>
- <http://www.hotelstudanka.cz/pivni-stezka>

8 Závěry a doporučení

Tato bakalářská práce se zabývá naučnými stezkami. Konkrétně naučnými stezkami Městský vycházkový okruh BYLO NÁS PĚT aneb s Karlem Poláčkem a hrdiny jeho knih Bylo nás pět, Okresní město a Vyprodáno a První pivní podorlickou stezkou.

Při hledání informací autorka narazila na problém s nedostatkem informací o naučné stezce Bylo nás pět. Na internetu je jen zmínka, že nějaká taková stezka existuje. Autorce nepomohlo ani informační centrum, kde ji odkázali jen na akci pořádnou každý prázdninový pátek městem Rychnov nad Kněžnou, která tuto trasu prochází s výkladem a kde ji dali mapu. Autorka nenalezla ani žádné brožury či knihu o této stezce. Autorka našla o této stezce pár internetových článků. Nejceněnější pro ní byl článek pana Josefa Kráma, kterým se poté nechala inspirovat.

O První pivní podorlické stezce je toho k nalezení více. Informace autorce poskytli dvě webové stránky a to <http://www.hotelstudanka.cz/pivni-stezka> a <http://www.pivni-senk.cz/podorlicka-pivni-stezka>. Ovšem lidé z Pivního šenku moc informací autorce neposkytli.

V teoretické části se autorka zabývala naučnými stezkami obecně (kapitoly 4, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 4.7, 4.8, 4.9). Našla o nich mnoho zajímavých knih, ale skoro žádná se netýkala jen naučných stezek ve Východních Čechách.

Praktická část se týkala naučných stezek ve městě Rychnov nad Kněžnou. Jedním z cílů praktické části bylo prostřednictvím dotazníků zjistit, jestli lidé něco vědí o naučných stezkách ve svém městě, či jestli o jejich existenci vůbec něco vědí. Taktéž autorka chtěla prostřednictvím dotazníků nalézt odpovědi na otázky, zda stezky respondenti prošli, jestli by změnili nějakou část trasy či jestli je návštěvnost města díky nim větší. Autorce se podařilo získat dostatečný počet odpovědí, aby mohla tento cíl splnit. Vzor dotazníku se nachází na stranách 121 - 123, vyhodnocení dotazníku v kapitole 6.1.1 Dotazník od strany 31.

Obsahem praktické části bylo prozkoumat obě naučné stezky přímo v terénu. Autorka si položila otázky a prošla obě stezky, aby zjistila, jestli se na tabulích vyskytují pravopisné či stylistické chyby, jestli jsou úryvky na tabulích

shodné s texty v knihách či internetu nebo jestli jsou trasy obtížné. Autorce se na všechny položené otázky podařilo odpovědět. Výsledky jsou zaznamenány v kapitolách 6.2.1 Městský vycházkový okruh BYLO NÁS PĚT aneb s Karlem Poláčkem a hrdiny jeho knih Bylo nás pět, Okresní město a Vyprodáno (strany 45-74) a 6.2.2 První podorlická pivní stezka (se zkratkou PPP stezka) (strany 75 - 103).

Autorka by dále chtěla upozornit na to, že naučná stezka Bylo nás pět vede hodně přes silnice a hlavně cesta k nemocnici vede takovou zkratkou přes koleje. Takže by rozhodně nedoporučovala, aby děti chodily samy. Také některé úseky, jak autorka zmiňovala dříve (viz naučná stezka Bylo nás pět - trasa mezi zastaveními 5 a 6, 6 a 7, 7 a 8, 9 a 10; PPP stezka - trasa mezi zastaveními 9 a 10, 10 a 11), nejsou vhodné pro lidi na vozíku či kočárky, protože vedou po schodech či úzkou strmou cestou na skálu či nahoře na okraji skály nebo podél rybníka.

Autorka se dále chce touto problematikou zabývat. Chce zjistit, jestli autoři stezek budou v budoucnu provádět nějaké změny, které se týkají chyb v textech nebo jestli se autoři První pivní podorlické stezky rozhodli dát informační tabule na všechny zastavení.

9 Seznam použité literatury

9.1 Knihy, časopisy

- [1] BIZUBOVÁ, M. *Náučné poznávacie trasy Slovenska, zdroj informácií o krajine*. Geografické rozhledy, 2000. roč. 10, č. 3. 81 s. ISBN 1210-3004
- [2] ČEŘOVSKÝ, Jan a Aleš ZÁVESKÝ. *Stezky k přírodě*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, 239 s., 15 s. obr. příl. ISBN 80-042-2378-8.
- [3] ČEŘOVSKÝ, Jan. *Základy ochrany přírody*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966, 176 s. ISBN 17-443-88.
- [4] DRÁBEK, Karel. *Naučné stezky a trasy: průvodce naučnými stezkami České republiky*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2005, 275 s. Naše země. ISBN 80-736-3044-3
- [5] IMLAUF, Lubomír a Jiří FRÝZEK. *Rychnov nad Kněžnou 1258-2008: 750 let od první písemné zmínky*. Vyd. 1. Nové Město nad Metují: Pro Kulturu Rychnov nad Kněžnou s.r.o. vydal Fotoateliér Imlauf, 2008, 120 s. ISBN 978-80-903514-6-2.
- [6] KALIS, Josef, 1850-1920. *Feuilletony z cest; Rychnovu do památníku; Panna na jeleně*. Josef Kalis. V Rychnově n. Kn.: Rathouský; Josef Kalis, 1891. 225, 123, 15 s.
- [7] KOLÁŘ, Oldřich et al. *Rekreace v krajině 1. díl*. 1. vyd. Praha: Rada pro životní prostředí při vládě ČSR, 1981, 152 s. ISBN 07-021-81--04/40
- [8] OTRUBA, Ivar. *Zahradní architektura: tvorba zahrad a parků*. 1. vyd. Šlapanice: ERA, 2002, 357 s., barev. il. ISBN 80-86517-13-6
- [9] PAVEL, Jakub et al. *Rychnov nad Kněžnou: Státní zámek, město a okolí*. 1. vyd. Praha: Orbis, n. p., závod 02, 1. 10. 1953. ISBN 301 11-6 - 21.332

- [10] PETRÁŠ, Oldřich. *Rychnov nad Kněžnou*. 1. vyd. Editor Alena Janková. Nový Bydžov: Krajský dům osvěty, 29.1.1958, 101 s. ISBN 2.298/58-C-HS-I/1.
- [11] POLÁČEK, Karel. *Bylo nás 5*. Vyd. 13., V ČS 7. Praha: Československý spisovatel, 1984, 315 s., [8] s. obr. příl. ISBN 22-108-84.
- [12] POLÁČEK, Karel. *Okresní město*. 4. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1953, 234 s. ISBN 30113-9.
- [13] POLÁČEK, Karel. *Vyprodáno*. 6. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1961, 232 s. ISBN D-01-01266.
- [14] PTÁČEK, Ladislav et al. *Interpretace místního dědictví: příručka pro plánování a tvorbu prezentací místních zajímavostí*. Vyd. 1. Brno: Nadace Partnerství, 2004, 88 s. Metody komunitního rozvoje. ISBN 80-239-2068-5.
- [15] SEDLÁČEK, August. *Rychnov nad Kněžnou: pokus dějepisný*. 2. vyd. Editor Alena Janková. Rychnov nad Kněžnou: Město Rychnov nad Kněžnou, 2004, 101 s. ISBN 80-868-7200-9.
- [16] ŠÍROVÁ-MOTYČKOVÁ, Kamila a Jiří ŠÍR. *Naučné stezky: průvodce naučnými stezkami České republiky*. Olomouc: Rubico, 2009, 191 s. Naše země. ISBN 978-807-3461-072.
- [17] VALA, Petr et al. *Naučné stezky Olomouckého kraje*. Olomouc, 2003, 51 s.
- [18] VAŇORNÝ, Otmar et al. *Rychnov nad Kněžnou a klimatické lázně Studánka: Hlasy letních hostů, přátel a rodáků*. 1. vyd. Rychnov nad Kněžnou: knihtiskárna Kugler a Melichar, 1940.

9.2 Internet

- [19] BAROŠ Radek et al. *Rychnov nad Kněžnou*. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2006-

- 2014, 7. 11. 2014 v 12:56. [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Rychnov_nad_Kněžnou
- [20] KOLEKTIV AUTORŮ. *Co je to naučná stezka?*. In: *Web o naučných stezkách v ČR* [online]. 11. 05. 2008 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z: <http://www.naucnoustezkou.cz/co-je-to-naucna-stezka>
- [21] KOLEKTIV AUTORŮ. *Co jsou naučné stezky pro chytré mobily?*. In: *stezky.info: Průvodce po naučných stezkách a lokalitách v Praze a středních Čechách od Toma, Lucky a Vojty* [online]. 2008 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.stezky.info/ns/interaktivni-stezky>
- [22] KOLEKTIV AUTORŮ. Hotel Studánka. *První podorlická pivní stezka (PPP stezka)* [online]. 2010 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: <http://www.hotelstudanka.cz/pivni-stezka>
- [23] KOLEKTIV AUTORŮ. *Jak nejlépe značit naučnou stezku*. In: *Web o naučných stezkách v ČR* [online]. 24.2.2008 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.naucnoustezkou.cz/jak-nejlepe-znacist-naucnou-stezku>
- [24] KOLEKTIV AUTORŮ. Pivní šenk. *Podorlická pivní stezka* [online]. 2014 [cit. 2014-06-29]. Dostupné z: <http://www.pivni-senk.cz/podorlicka-pivni-stezka>.
- [25] KOLEKTIV AUTORŮ. *Podoba a texty panelů naučné stezky*. In: *Obecně o stezkách - Podoba a texty panelů naučné stezky* [online]. 31. 05. 2009 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.stezky.info/obecne-o-stezkach/podoba-a-texty-panelu-naucne-stezky.htm>
- [26] KOLEKTIV AUTORŮ. *Historie města Rychnova nad Kněžnou*. Rychnov nad Kněžnou: Oficiální web města. [online]. 1.4.2013 [cit. 2014-04-29]. Dostupné z: <http://www.rychnov-city.cz/historie-v-datech/d-1562/p1=1790>, upraveno

- [27] KRÁM, Josef. *Town's Habrová je se blbec*. CzechFolks.com PLUS [online]. 2010 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://czechfolks.com/plus/2010/02/02/josef-kram-town's-habrova-je-se-blbec/>
- [28] KRÁM, Josef. *Průvodce Rychnovem nad Kněžnou a čtení o Poláckově městě* [online]. 1. vyd. Rychnov nad Kněžnou, 2004 [cit. 16.2.2015]. Dostupné z: <http://www.e-invent.eu/magazin/pruvodce-rychnovem/index.html>
- [29] RŮŽIČKA, Tomáš. *Naučme se dělat naučné stezky. Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody* [online]. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR v nakladatelství ENVIRONS, 2012, č. 3 [cit. 2014-11-14]. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/res/data/029/003601.pdf>
- [30] VYORAL, Lukáš et al. *Naučná stezka*. In: *Wikipedie - otevřená encyklopedie* [online]. 29. 1. 2007, 18:46, 21. 6. 2013, 01:05 [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Naučná_stezka

9.3 Diplomové, dizertační práce

- [31] ANDEROVÁ, Lucie. *Prezentace kulturního dědictví prostřednictvím naučné stezky pánů z Boskovic*. Brno, 2008. [cit. 2014-04-08] Dostupné online z: https://is.muni.cz/th/145747/ff_m/mgr_diplomova_prace_Anderova.pdf. Magisterská diplomová. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie.
- [32] FRIEDLOVÁ, L. et al.: *Budování a využití naučných stezek*. 1991. 60 s. In OTEVŘEL, Radek. *Metodika projektování naučných stezek* [online]. Brno, 2010 [cit. 2014-11-22]. 160 s. Dostupné z: <http://is.mendelu.cz/zp/index.pl?podrobnosti=54250>. Dizertační práce, Mendelova univerzita v Brně. Vedoucí práce doc. Ing. Milan Rajnoch, CSc.
- [33] KALNÁ, Ilona. *Didaktické využití brněnských naučných stezek v prvouce*. Brno, 2007. [cit. 2014-04-08] Dostupné online z: http://is.muni.cz/th/17086/pdf_m/DP_na_tisk.txt. Diplomová práce.

Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, katedra rekreologie.
Vedoucí práce Doc. RNDr. Jiří Matyášek, CSc.

9.4 Průvodci

- [34] KRÁM, Josef a Josef MARTINEC. *Kněženskorychnovský průvodce*. 3. rozšířené. Rychnov nad Kněžnou, 1996, 42 s
- [35] NOVÁKOVÁ, Miroslava, Lenka PONIKLOVÁ a Pavel HEJDA. *Turistické informace: Rychnov nad Kněžnou ... brána Orlických hor*. Rychnov nad Kněžnou: Uniprint studio eMD.cz, 2005, 28 s.

10 Seznam obrázků

Obr. č. 1: Značka naučné stezky.....	18
Obr. č. 2: QR kód (nahore), beetag (dole).....	24
Obr. č. 3: Informační tabule.....	25
Obr. č. 4: Městský znak na radnici.....	29
Obr. č. 5: Mapa trasy.....	47
Obr. č. 6: Nádraží.....	50
Obr. č. 7: Palackého ulice.....	52
Obr. č. 8: Úryvky 1.....	54
Obr. č. 9: Staré náměstí.....	54
Obr. č. 10: Úryvky 2.....	56
Obr. č. 11: Poláčkovo náměstí.....	56
Obr. č. 12: Úryvky 3.....	58
Obr. č. 13: Nad zvonící.....	58
Obr. č. 14: Díra v plotě.....	59
Obr. č. 15: Na nábřeží.....	61
Obr. č. 16: Úryvky 4.....	62
Obr. č. 17: U nemocnice.....	63
Obr. č. 18: Zastávka Rychnov n. Kn. - Láň.....	64
Obr. č. 19: U židovského hřbitova.....	65
Obr. č. 20: Úryvky 5.....	67
Obr. č. 21: U vodojemu.....	67
Obr. č. 22: Pohled do průhonu 19.-20. století.....	68
Obr. č. 23: Pohled do průhonu 2014.....	68
Obr. č. 24: Úryvky 6.....	69
Obr. č. 25: Panoráma.....	70
Obr. č. 26: Altánek.....	72
Obr. č. 27: Úryvky 7.....	74
Obr. č. 28: PPP 1.....	75
Obr. č. 29: Mapa PPP 1.....	76
Obr. č. 30: Mapa PPP 2.....	77

Obr. č. 31: Značka stezky.....	78
Obr. č. 32: Pivovar.....	81
Obr. č. 33: Habrová.....	82
Obr. č. 34: Úryvky 8.....	84
Obr. č. 35: Nedvíkův mlýn, Rodný domek V. A. Junga.....	84
Obr. č. 36: Kněžná, Habrovská skála.....	86
Obr. č. 37: Studánka ve verších, Studánecká kaplička.....	87
Obr. č. 38: Chyby.....	88
Obr. č. 39: Koupaliště, Vostřebalovo divadlo v přírodě.....	89
Obr. č. 40: Nápis na Ivanské skále.....	90
Obr. č. 41: Osobnosti Studánky.....	91
Obr. č. 42: Chyby 2.....	92
Obr. č. 43: Chyby 2a.....	92
Obr. č. 44: Libušinka.....	93
Obr. č. 45: Zastavení č.8 - foto ze silnice.....	94
Obr. č. 46: Ivanská skála.....	95
Obr. č. 47: U poustevníka.....	96
Obr. č. 48: Poustevník Ivan.....	97
Obr. č. 49: U vodníka.....	98
Obr. č. 50: Socha vodníka.....	99
Obr. č. 51: Ivanské jezero , foceno z hráze.....	99
Obr. č. 52: Koncertní cesta.....	99
Obr. č. 53: Studánka.....	101

11 Seznam tabulek

Tab. č. 1: Otázka č. 1.....	31
Tab. č. 2: Otázka č. 2.....	32
Tab. č. 3: Otázka č. 3.....	32
Tab. č. 4: Otázka č. 4.....	33
Tab. č. 5: Otázka č.5.....	34
Tab. č. 6 : Otázka č. 7.....	35

Tab. č. 7: Otázka č. 8	35
Tab. č. 8: Otázka č. 9	36
Tab. č. 9 : Otázka č. 10	37
Tab. č. 10: Otázka č. 11	37
Tab. č. 11: Otázka č. 12	38
Tab. č. 12: Otázka č.13	38
Tab. č. 13: Otázka č. 14	40
Tab. č. 14: Otázka č. 15	40
Tab. č. 15: Otázka č. 16	41
Tab. č. 16: Otázka č. 17	42
Tab. č. 17: Otázka č. 18	42
Tab. č. 18: Otázka č. 19	43
Tab. č. 19: Otázka č. 20	44

12 Seznam grafů

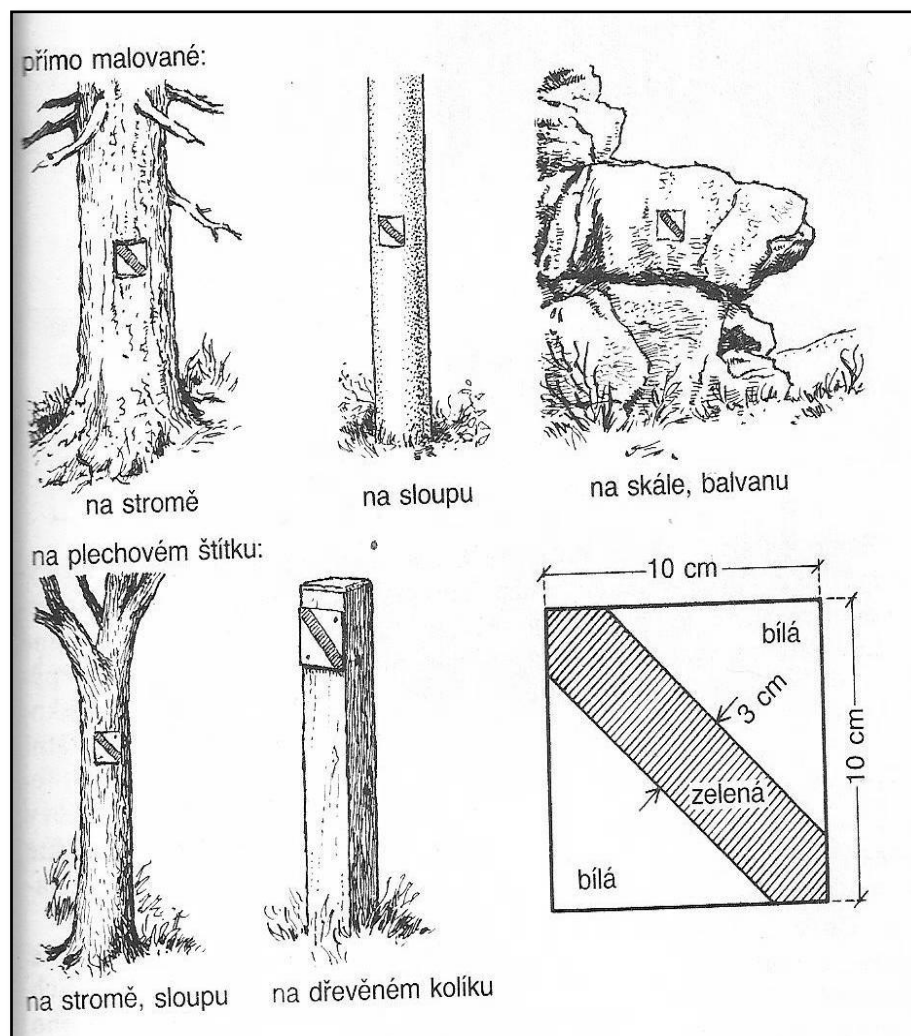
Graf č. 1: Otázka č. 4	33
Graf č. 2: Otázka č. 6	34
Graf č. 3: Otázka č. 7	35
Graf č. 4: Otázka č. 8	36
Graf č. 5	36
Graf č. 6: Otázka č. 11	38
Graf č. 7: Otázka č. 13	39
Graf č. 8: Otázka č. 14	40
Graf č. 9: Otázka č. 15	41
Graf č. 10: Otázka č. 16	41
Graf č. 11: Otázka č. 17	42
Graf č. 12: Otázka č. 18	43
Graf č. 13: Otázka č. 19	44

13 Přílohy

13.1 Seznam příloh

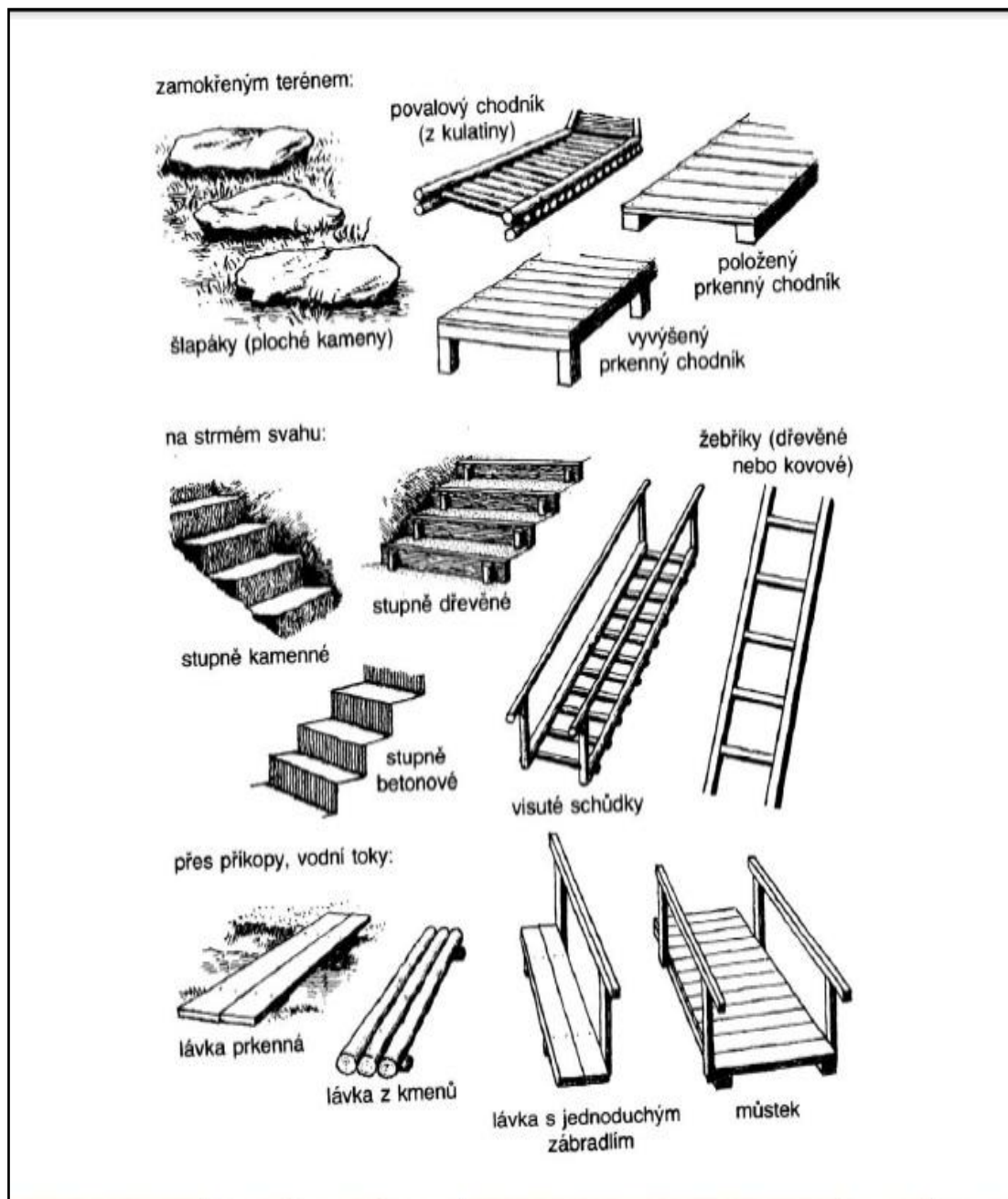
Příloha č. 1: Turistická značka naučné stezky, způsoby umístování.....	118
Příloha č. 2: Technické úpravy na trasách naučných stezek.....	119
Příloha č. 3: Typy vysvětlujících tabulek a tabulí na naučných stezkách.....	120
Příloha č. 4: Dotazník.....	121

Příloha č. 1: Turistická značka naučné stezky, způsoby umístění

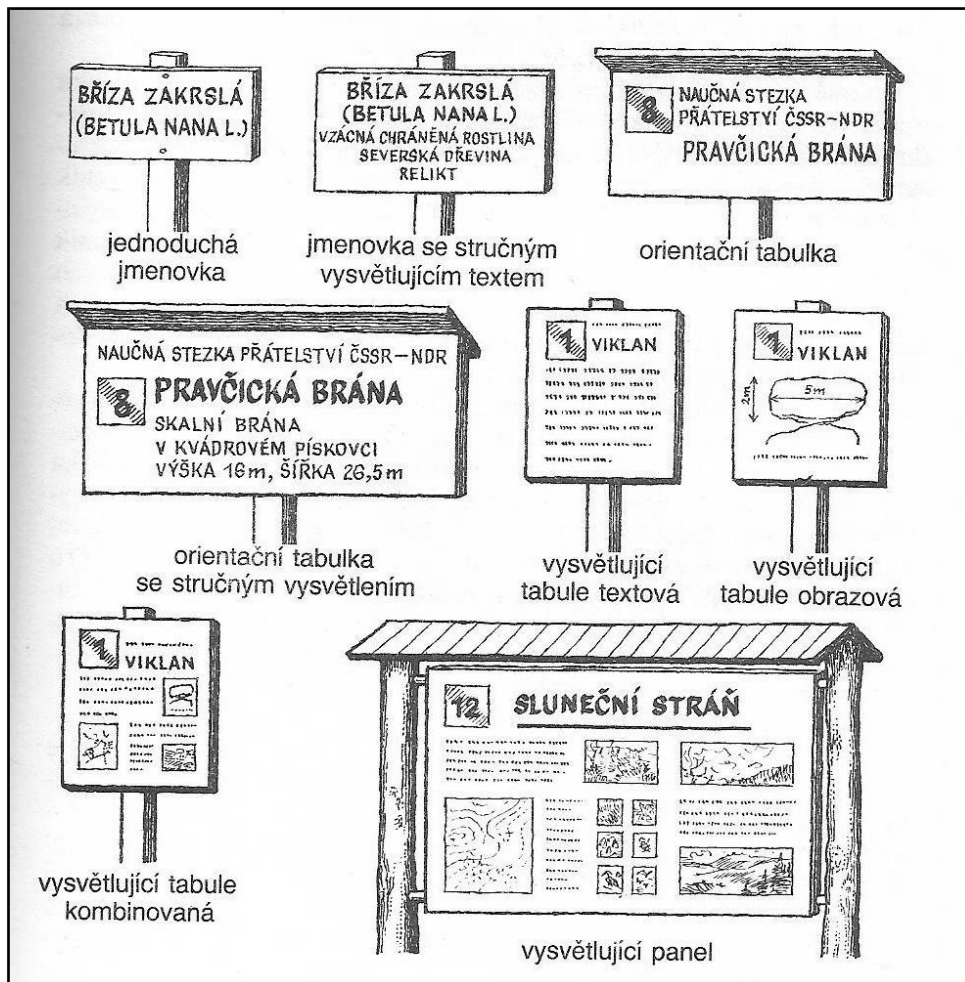
Zdroj: ČEŘOVSKÝ, Jan a Aleš ZÁVESKÝ. *Stezky k přírodě*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, 239 s., 15 s. obr. příl. ISBN 80-042-2378-8.strana 163

Příloha č. 2: Technické úpravy na trasách naučných stezek

Zdroj: ČEŘOVSKÝ, Jan a Aleš ZÁVESKÝ. *Stezky k přírodě*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, 239 s., 15 s. obr. příl. ISBN 80-042-2378-8.strana 161

Příloha č. 3: Typy vysvětlujících tabulek a tabulí na naučných stezkách

Zdroj: ČEŘOVSKÝ, Jan a Aleš ZÁVESKÝ. *Stežky k přírodě*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, 239 s., 15 s. obr. příl. ISBN 80-042-2378-8.strana 165

Příloha č. 4: Dotazník

1. Pohlaví *

- a) Muž
- b) Žena

2. Věk *

- a) 15 a méně
- b) 16 - 25
- c) 26 - 35
- d) 36 - 50
- e) 51 - 64
- f) 65 a více

3. Víte o tom, že je (jsou) ve Vašem městě naučná(é) stezka (stezky)?

***Povinná otázka**

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím, nejsem si jist(a)

4. Pokud ano, odkud jste se o naučné stezce (naučných stezkách) dozvěděl(a)?

- a) z webových stránek města
- b) z propagačních materiálů
- c) z novin
- d) od přátel, známých
- e) jiné

5. Kolik je v Rychnově nad Kněžnou naučných stezek?*

- a) 1
- b) 2

Pokud jste označil(a) odpověď a) 1, dále vyplňujte.

6. Jak se jmenují?

7. Víte v kterém roce vznikly? Napište název jedné a rok a pak název druhé a rok.

8. Kolik mají zastávek? Napište název jedné a počet a pak název druhé a počet.

9. Kudy vedou? Alespoň první a poslední zastávky.

10. Prošel (Prošla) jste je? Pokud jste prošel (prošla) jen jednu stezku, odpověď je Ano, částečně. *

- a) Ano
- b) Ano, částečně
- c) Ne

11. Pokud ano, jak pro Vás byly náročné?

	1	2	3	4	5	
málo náročná	☐	☐	☐	☐	☐	velmi náročná

12. Zaujala(y) Vás něčím? *

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

13. Pokud ano, čím?

14. Změnil(a) byste nějakou zastávku(y) naučných stezek?

- a) Ano
- b) Ne

15. Jsou podle Vás informační tabule na jednotlivých zastávkách zajímavé?

- a) Ano

b) Ne

16. Dozvěděl(a) jste se z informačních tabulí něco o daném místě nebo městě?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

17. Našel (Našla) jste začátky naučných stezek snadno?

- a) Ano
- b) Ano, ale s menšími problémy
- c) Ne

18. Jak byly trasy značeny? - četnost značek a ukazatelů na trase

- a) Výborně
- b) Dostatečně
- c) Uspokojivě
- d) Nevím, neumím posoudit

19. Jsou naučné stezky vhodné pro všechny (dospělí, rodiny s dětmi, starší lidé, školy, lidé na vozíku atd.)?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím, neumím posoudit

20. Je návštěvnost města právě díky naučným stezkám, podle Vás, větší? *

- a) Ano
- b) Ne

Otázky označené * byly povinné.

Zdroj: zpracováno autorkou

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ
Fakulta informatiky a managementu
Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, tel: 493 331 111, fax: 493 332 235

Zadání k závěrečné práci

Jméno a příjmení studenta: **Marcela Dostálová**
Obor studia: Management cestovního ruchu
Jméno a příjmení vedoucího práce: **Jiří Petera**
Název práce: **Služby zaměřené na volný čas a animaci ve východočeských produktech turismu**
Název práce v AJ: Services focused on leisure time and animation in Eastern Bohemian products of tourism
Podtitul práce:

Podtitul práce v AJ:

Cíl práce: Posouzení, srovnání a zhodnocení využití zvolených atraktivit z hlediska provozních ukazatelů.

Osnova práce:

- 1) Úvod
- 2) Cíl a metodika práce
- 3) Literární rešerše
- 4) Teoretická část
 - a. Teoretická východiska
 - b. Geografické, technologické a realizační souvislosti zvolených produktů turismu
- 5) Praktická část
 - a. Sběr informací a průběh šetření
 - b. Zpracování a interpretace výsledků šetření
- 6) Shrnutí a diskuse výsledků
- 7) Závěry a doporučení
- 8) Seznam použité literatury
- 9) Přílohy

Projednáno dne: *15.10.2013*

Podpis studenta *Marcela Dostálová*

Podpis vedoucího práce *Jiří Petera*